

Veera Stadius, Laura Vepsäläinen

Maahanmuuttajaisien kokemuksia ensikodissa

Maahanmuuttajamiesten kohtaaminen ja isyyden tukeminen
Helsingin ensikodissa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi AMK

Sosionomin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

1.11.2016

Tekijä(t) Otsikko	Veera Stadius, Laura Vepsäläinen Maahanmuuttajaisien kokemuksia ensikodissa. Maahanmuuttajamiesten kohtaaminen ja isyyden tukeminen Helsingin ensikodissa.
Sivumäärä Aika	44 sivua + 1 liite 1.11.2016
Tutkinto	Sosionomi AMK
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosionomi
Ohjaaja(t)	Arto Salonen Anna-Riitta Mäkitalo
<p>Helsingin Ensikotiyhdistyksen tehtävänä on tukea lasta odottavien sekä pienten lasten perheiden vanhemmuutta ja arjen hallintaa. Tämä opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Helsingin ensikodin kanssa. Perheiden kuntoutumisjakson toiminnan tarkoituksena on tukea suhdetta vauvan ja vanhemman välillä sekä opetella vauvanhoidosta selviytymistä. Perheet ohjautuvat ensikotiin lastensuojelun asiakkuuden kautta.</p> <p>Ensikodin työntekijöiden mukaan asiakasryhminä sekä isät, että erityisesti maahanmuuttajaisät ovat viime vuosina tulleet yhä näkyvämmiin mukaan ensikodin arkeen. Opinnäytetyömme aihe nousee ensikodin henkilökunnan tarpeesta saada tietoa kasvavan asiakasryhmän kokemuksista Helsingin ensikodin kuntoutuksessa. Lisäksi halusimme selvittää, näkyykö maahanmuuttajaisien erilainen kulttuuritausta isyyden muotoutumisessa. Opinnäytetyölle asetimme kaksi tutkimuskysymystä; miten maahanmuuttajaisät kokevat ensikodin tukeneen heidän isyyttään ja miten kulttuurien ero vaikuttaa maahanmuuttajamiesten isänä olemiseen?</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa avataan isyyden moniulotteisuutta historian ja nykypäivän näkökulmasta sekä tuodaan esiin maahanmuuttajuuden vaikutusta vanhemmuuteen. Lisäksi tarkastellaan aiempien tutkimusten valossa maahanmuuttajaperheiden kohtaamista sosiaalipalveluissa. Tutkimusmenetelmänä on laadullinen tutkimus. Aineisto kerättiin teemahaastattelujen avulla, haastatteleamalla kolmea ensikodin perhekuntoutuksessa mukana ollutta afrikkalaista maahanmuuttajaisää. Haastatteluaineisto analysoitiin käyttäen teemoittelua. Haastattelujen kautta saatiin monipuolisesti tietoa maahanmuuttajaisien kokemuksista.</p> <p>Haastatteluista kävi ilmi, että isät ovat varmistuneet ensikodissa olonsa aikana omasta roolistaan isänä ja kokevat isyyden positiivisena elämänmuutoksena. Isät kokivat tärkeimmäksi tueksi ensikodissa konkreettisesti opitut vauvan hoitoa koskevat asiat, erityisesti arjen rutiinit. Maahanmuuttajaisät kokivat saaneensa ensikodissa tarvitsemansa tuen, ajan ja hyvän kohtaamisen työntekijöiden kanssa. Isät eivät kokeneet, että maahanmuuttajuus olisi tuonut erityisiä haasteita isyyteen, vaan näkivät sen enemmänkin positiivisena tekijänä. Haastattelutavat toivat esille, että maahanmuuttajamiesten sitoutuminen palveluun vahvistuu, kun heille tehdään selväksi, mikä ensikoti on ja mitä varten työtä tehdään?</p>	
Avainsanat	Ensikoti, isyys, maahanmuuttajuus

Authors Title	Veera Stadius, Laura Vepsäläinen Experiences of immigrant Fathers in the Mother and Child Home. The encounter and support of immigrant men in the Mother and Child Home in Helsinki.
Number of Pages Date	44 pages + 1 appendice Autumn 2016
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Bachelor of Social Services
Instructors	Arto Salonen, Senior Lecturer Anna-Riitta Mäkitalo, Senior Lecturer
<p>The purpose of Helsinki Mother and Child Home Association is to produce child welfare services for families who are expecting or have infants or little children and need support on parenthood and in managing everyday life. This final thesis was done in collaboration with The Mother and Child home in Helsinki. The aim of rehabilitation in the Mother and Child home is to support the interaction between the parents and the child and give the parents skills in childcare. The families are guided to the Mother and Child Home from child welfare services.</p> <p>According to the workers in the Mother and Child Home the number of immigrant fathers as clients has increased during the past few years. Due to this, the workers need more information about the experiences of immigrant fathers in rehabilitation. The aim of this final thesis is to provide the Mother and Child Home with that information. In addition we wanted to study whether the different cultural background of the fathers has affected their fatherhood. The research questions were; how has the rehabilitation supported immigrant fathers in their role as a father and how does their cultural background affect their fatherhood?</p> <p>The theory of this final thesis is based on several studies about fatherhood in the past and today. In addition we look into recent studies about immigrant parents and families and how they are encountered in social services. This final thesis was carried out by using a qualitative research and the material was collected by thematic interviews. We interviewed three immigrant fathers who are from Africa and who have all been in the rehabilitation. The material was analysed with thematic analysis.</p> <p>According to the results of our study during the time in the rehabilitation the immigrant fathers have become more confident in their role as fathers and feel that fatherhood has been a positive change in their life. The fathers felt that the two most important forms of support in the rehabilitation were learning the necessary skills in childcare and managing everyday life. The immigrant fathers also felt that they got enough support and time from the employees. The fathers did not feel that being an immigrant has brought any specific challenges to them as fathers but instead saw their cultural background as a positive influence. The fathers pointed out that other immigrant or foreign fathers will commit to the rehabilitation better if they are told about the kind of services the Mother and Child Home provides and why the fathers are involved.</p>	
Keywords	The Mother and Child Home, fatherhood, immigration

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Isyys	2
2.1	Sukupuoliroolien murtuminen	2
2.2	Isyyden moniulotteinen merkitys	4
2.3	Isyyden uusi aika	6
2.4	Isyyden rakentuminen ja sen tukeminen	7
3	Maahanmuuttajuus osana vanhemmuutta	9
3.1	Maahanmuuttajuus Suomessa	9
3.2	Vanhemmuus uudessa kulttuurissa	10
3.3	Maahanmuuttajamiesten isyyden toteutuminen	11
3.4	Maahanmuuttajavanhempien huomioiminen palveluissa	12
4	Ensikoti lasten ja perheiden tukena	14
4.1	Helsingin ensikodin perhekuntoutus	15
4.2	Isätyö ensikodissa	16
5	Tutkimuksen toteuttaminen	17
5.1	Opinnäytetyön tausta ja tutkimuskysymykset	17
5.2	Opinnäytetyön kohderyhmä	19
5.3	Tutkimusmenetelmät ja analyysi	19
6	Tutkimustulokset	23
6.1	Isän malli ja sen muotoutuminen	24
6.2	Oma rooli isänä	25
6.3	Kulttuurien erot	26
6.4	Kokemukset ensikodissa	28
6.5	Tuen merkitys perheelle	30
6.6	Kehitysajatukset ensikodista	31
7	Johtopäätökset	33
7.1	Isät huolenpitäjinä	33
7.2	Ensikoti muutoksen mahdollistajana	34
7.3	Maahanmuuttajuus positiivisena tekijänä vanhemmuudessa	35

8	Pohdinta	36
	Lähteet	41
	Liite 1: Haastattelun runko	

1 Johdanto

Voinemme todeta, että tänä päivänä yhteiskuntamme elää murroksen alla. Perhe-elämä, vanhemmuus ja sukupuoliroolit ovat muuttaneet muotoaan vuosien varrella useaan otteeseen ja tämä muutos on yhä käynnissä. Vanhemmuuden tarkastelussa on näkökulma usein äidissä, mutta yhä enemmän on kiinnostuttu isyydestä sekä isän ja lapsen suhteesta. Monet yhteiskunnallisesti merkittävät syyt, kuten naisten koulutustason nousu ja työssäkäynnin lisääntyminen, ovat edesauttaneet kulttuurista muutosta kohti isyyden nykytrendejä, jossa isyys on muuttunut joustavammaksi. (Huttunen 2001: 152 - 153.) Huomiota kiinnitetään yhä enemmän tasa-arvoisen vanhemmuuden toteutumiseen. *Osallistuva isä* on termi, jolla kuvataan perinteisen isän mallin tilalle syntyneitä "uutta isää". Osallistuva isä osallistuu äidin rinnalla aikaisempaa enemmän lasten hoitoon, kotitöihin sekä lasten kasvatukseen. Osallistuva isä sitoutuu vanhemmuuteen. (Huttunen 2001: 163, 168.)

Isien sitoutuneisuus lasten hoivaan ja huolenpitoon näkyy myös Helsingin ensikodin arjessa, jossa isien määrä asiakkaina on viime vuosien aikana kasvanut. Helsingin ensikodin työntekijöiden kokemuksen mukaan suomalaisten isä-asiakkaiden lisäksi Helsingin ensikotiin ohjautuu lastensuojelun kautta nykyään yhä enemmän maahanmuuttajataustaisia isiä perheineen. Maahanmuutto onkin ilmiönä puhuttanut Suomessa nyt ja viime vuoden ajan. Kasvanut muuttovirta sekä koko EU:ta koetteleva pakolaiskriisi on tuonut maahamme yhä enemmän kulttuurien kohtaamista sekä uudenlaista tuen ja avun tarvetta. Yhteisissä keskusteluissamme ensikodin henkilökunnan kanssa tuli esille heidän kokemuksensa, että asiakasryhmänä monikulttuuristen perheiden määrä on kasvanut. Erityisesti ensikodin arjessa näkyy työntekijöiden mukaan tänä päivänä pariskuntia ja vanhempia, joista äiti on suomalainen ja isä maahanmuuttaja. Nämä maahanmuuttajamiehet saapuvat Suomeen kaikki omista erilaisista syistään ja näin heidän on uuteen kulttuuriin ja sen tapoihin sopeutumisen lisäksi myös valmistauduttava uuteen rooliinsa isänä.

Opinnäytetyömme tehtiin yhteistyössä Helsingin ensikodin Vallilan yksikön kanssa. Ensikoti on tarjonnut suomalaisille naisille, lapsille ja perheille apuaan jo yli 70 vuoden ajan. Helsingin ensikori ry:n ensisijaisena tehtävänä on tukea lasta odottavien ja pienten lasten vanhempien vanhemmuutta sekä arjen hallintaa, jotta lapsi saa kasvaa turvallisesti

ja hänelle varmistetaan ikä- ja kehitystasoaan vastaava hoiva. (Toimintakertomus 2015.) Yhteiskunnan muutokset ovat kuitenkin muokanneet asiakaskuntaa vuosien varrella, ja nykypäivänä perheiden auttamispalveluihin hakeutuu yhä enemmän myös isiä (Miehenä ja isänä n.d.). Perhekuntoutuksen ohella apua ja tukea annetaan myös isän roolin vahvistumisessa ja vanhemmuuteen sopeutumisessa. Opinnäytetyömme tarkoitus on antaa ensikodille tarpeellista tietoa maahanmuuttajamiesten kokemuksista isyyden tukemisessa. Opinnäytetyöllä kartoitetaan myös kulttuurierojen vaikutusta maahanmuuttajamiesten isänä olemiseen. Työn aihe nousee ensikodin työntekijöiden kokemasta tarpeesta saada tietoa viime vuosina kasvaneen asiakasryhmän kokemuksista. Näitä tarpeita kartoitettiin yhdessä keskustellen ensikodin Vallilan yksikön työntekijöiden kanssa. Maahanmuuttajaisät ovat tuore ja kasvava asiakaskunta Helsingin ensikodissa.

Keräsimme opinnäytetyömme aineiston teemahaastattelujen avulla, sillä halusimme tavata ja nähdä haastateltavat isät. Koimme, että isien tapaaminen ja keskusteleminen toisi syvällisempiä vastauksia, kuin esimerkiksi kyselylomake tai sähköpostein toteutettu haastattelu. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, koska halusimme kunnioittaa haastateltavien yksilöllisyyttä. Näin oli myös mahdollista luoda luotettava ja avoin ilmiympäristö keskustelulle. Haastattelulle asetetut teemat nousivat teoriasta, tutkimuskysymyksistä sekä ensikodin henkilökunnalta nousseen tiedon tarpeesta. Opinnäytetyön kantavat teemat olivat isän malli ja sen muotoutuminen, oma rooli isänä, kulttuurien erot, kokemukset Ensikodissa, tuen merkitys perheelle sekä kehitysjatukset palvelusta.

2 Isyys

2.1 Sukupuoliroolien murtuminen

Perhe-elämä ja vanhemmuuden roolit ovat kokeneet monenlaisia muutoksia viimeisten vuosikymmenten ajalla. 1960-luvulta lähtien suomalainen yhteiskunta on ottanut yhä enemmän vastuuta perheistä hyvinvointivaltioajattelun vuoksi. Vähenevä vastuu perheen jäsenistä näkyi erityisesti 1970-luvulla, jolloin perheen yhteiskunnallista merkitystä väheksyttiin. (Huttunen 2001: 36.) Muutosten taustalla on vaikuttanut ihmisen halu kohti yksilöllisyyttä. Tämä yksilöllisyys näkyy arvomaailman muutoksena, henkilökohtaisen vapautumisen merkinä. Ihmisen oma hyvinvointi ja vapaus ovat asettuneet yhteisen

hyvän ja jaetun ilon edelle. Tämän kaltaisten perusarvojen muutos on muokannut käsitystä perheestä ja sitä, kuinka siihen suhtaudutaan. (Huttunen 2001: 37.) Nykyajan perheen voidaan myös todeta koostuvan yksilöistä, jotka määrittävät itsensä myös perheen ulkopuolisten tekijöiden avulla. Tämä ei ollut varhaisilla vuosikymmenillä niin selvää.

Viimeisten vuosikymmenten murros on saanut aikaan muutoksia erityisesti myös perinteisten sukupuoliroolien välille. Nämä roolimutokset ovat osa suurempaa yhteiskunnallista ilmiötä, jossa naisena ja miehenä olemista määritellään jatkuvasti uudestaan. Aina 1960-luvun murrokseen asti, lapsia sekä heidän hoitoaan ja kasvatustaan pidettiin yksinomaan äidin tehtävänä. Äidin nähtiin edustavan empaattista ja huolehtivaa vanhemmuutta, kun taas isä nähtiin elättäjänä ja perheen edustajana. 1960-luvulla tasa-arvoaateen myllertäessä, nostettiin yhä enemmän esille kysymys naisten taloudellisesta itsenäisyydestä ja vapaudesta valita koulutus- ja ammattiuransa. Näin naisille tarjoutui mahdollisuus toteuttaa itseään. (Huttunen 2001: 44.) 1960-luvun tasa-arvokeskustelu pyrki naisen aseman muutokseen sekä sellaisen perinteisen ajattelutavan muutokseen, jossa sukupuoliroolit erotettiin tiukasti. Tavoitteena oli naisten vapautuminen äitiydestä, lasten kasvatuksesta ja hoivasta sekä kotitöistä muualle. Tasa-arvokeskustelu olikin merkittävä avaus myöhemmin syntyvälle keskustelulle ja isyyttä koskevan lainsäädännön luomiselle. (Vuori 2004: 38 – 41.)

1980-luvulle siirryttäessä myös lainsäädäntö muuttui enemmän kohti sukupuolineutraalimpia vanhempien oikeuksia ja velvollisuuksia koskeviin lakeihin sekä isien erikoisoikeuksiin. Lainsäädännölliset uudistukset yhdessä naisten palkkatyöläistymisen ja isyyden uusien kokemusten myötä johti aivan uuteen tilanteeseen. Ajatus hoivaavasta isästä ei ollut enää pelkkää kuvitelmaa. (Vuori 2004: 47.) Myös Kekäle ja Eerola yhdistävät naisten työllistymisen isyyden muutokseen, sillä tällöin siirryttiin isyyden mallitarinoiden mukaan esimodernin mallitarinan jäykästä ja autoritaarisesta sekä modernin mallitarinan etäisestä elättäjäisestä kohti postmodernia mallitarinaa, jossa isyys toteutuu osallistuvana ja läheisenä, sekä vanhemmuus jaetaan äidin kanssa. (Kekäle – Eerola 2004: 22.)

Perheet ja vanhemmuus ovat kuitenkin asioita, jotka muokkautuvat yhteiskunnan mukana. Tästä syystä, edelleen vuonna 2016, pohditaan ja puhutaan miehen ja naisen välisestä tasa-arvosta periehenhoidossa. Tällä kertaa aiheena ovat jälleen vanhempainvapaiden. Helsingin Sanomien artikkeli kertoo nykyisten vanhempain vapaiden olevan ajastaan jäljessä, sillä päävastuu lapsen hoidosta on edelleen äidillä. Tämä korostuu

nykyisessä mallissa muun muassa tuloihin sidotun äitiysrahan pituudesta, joka on kaksi kertaa pidempi kuin isyyusraha. (Sutinen 2016: A 6.) Lastenhoidon ja vanhempainvapaiden näkökulmasta katsottuna, äidin ja isän tilanne ei siis edelleen ole täysin tasa-arvoinen. Näin ollen, menneiden vuosikymmenien muutoksista huolimatta, äidin ja isän rooleihin liittyy yhä jonkin verran perinteisiä rooleja ja eriarvoisuutta. Aiheen medianäkyvyys kuitenkin kertoo, että kyse ei ole mistään vähäpätöisistä päätöksistä, vaan aihe kiinnostaa ja huolettaa sekä kansalaisia, että päättäjiä. Huomionarvoista onkin se, että aiheeseen on kiinnitetty huomiota ja isien roolia vanhemmuuden suhteen pyritään yhä edelleen kasvattamaan.

2.2 Isyyden moniulotteinen merkitys

Isyys käsitteenä ei ole yksiselitteinen. Isyyden määritelmä ja merkitys peilaavat vahvasti yhteiskunnallisten ilmiöiden ja arvojen kanssa, jotka muokkaavat kuvaa isänä olemisesta. Isyys merkitsee jokaiselle eri asioita. Jouko Huttunen (2001) on tarkastellut laajasti isyyden erilaisia rooleja sekä suuntauksia. Hän jakaa isyyden biologiseen isyyteen, juridiseen isyyteen, sosiaaliseen isyyteen sekä psykologiseen isyyteen. Isyyden jakaminen osioihin avaa käsitteen moniulotteisuutta ja merkitystä.

Biologisella isyydellä tarkoitetaan miehen ja lapsen välistä biologista, perinnöllistä suhdetta. Biologinen isä on mies, joka on siirtänyt lapsen. Vaikka isä ei olisi muuten läsnä lapsensa elämässä millään tavoin, on hän siirtänyt geneettisestä perimästään puolet lapselle. Tämä perimä vaikuttaa lapsen myöhempään elämään suuresti riippumatta siitä tietääkö lapsi isästään mitään. (Huttunen 2001: 58 – 59.)

Juridisella isyydellä tarkoitetaan isyyden yksityisoikeudellista puolta: oikeuksia ja velvollisuuksia lapseen nähden lain edessä. Yleensä biologinen isä saa myös juridisen isän aseman. Juridisesti isäksi voi tulla avioliiton isysolettaman, isyyden tunnustamisen tai adoption nojalla. Juridiseen isyyteen kytkeytyy olennaisesti myös huoltajuus ja vastuu lapsesta. (Huttunen 2001: 60 – 61.)

Sosiaalisella isyydellä tarkoitetaan lapsen kanssa arjessa toimimista, yhdessä asumista sekä julkista esiintymistä lapsen kanssa erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Sosiaalinen isyys pitää sisällään myös vaihtelevissa määrin hoivaa, huolenpitoa ja ajan antamista

lapselle. Sosiaalinen isyys määrittyy siis arjen ja lapsen kanssa olemisen kautta, ei biologisesti tai juridisesti. (Huttunen 2001: 62 – 63.)

Psykologinen isyys on käsitteistä ehkä vaikeammin hahmotettava sekä käytännössä vaikeimmin saavutettavissa oleva rooli. Psykologisella isyydellä tarkoitetaan isäsuhteen tunnepohjaista puolta, joka määrittyy ensisijaisesti lapsen kautta. Ketä lapsi pitää isänä, kehen hän on kiintynyt? Olennaista psykologisessa isyydessä on se, että molemmat tuntevat aitoa iloa ja tyydytystä yhdessäolosta ja lapsi kokee olonsa turvalliseksi. Psykologinen isyys ei ole mikään itsestäänselvyys, sillä kiintymyssuhteen muodostuminen ei noudata ulkoisia sääntöjä. Biologinen, juridinen ja sosiaalinen isyys ei aina tuota psykologista isyyttä. (Huttunen 2001: 64 – 65.)

Isyyden erilaiset luokittelut eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois, sillä usein sama mies on isä kaikkien määritelmien mukaan. Perinteisten perhemallien rinnalle on noussut myös yksinhuoltaja-, sateenkaari- ja uusperheet ja isä voi olla esimerkiksi etävanhempi, koti-isä tai sinkku yksinhuoltaja. Isänä olemisen aika myös kattaa suurimman osan miehen elämänkaaresta, jonka aikana mies muuttuu niin sisäisesti, että ulkoisesti. Näin ollen myös isänä olemisen roolit vaihtelevat eri elämänvaiheissa. (Eerola – Mykkänen 2014: 11 – 13.)

Isyyteen voidaan siis liittää erilaisia rooleja ja näkemyksiä. Isänä voi toimia monella eri tavalla, mutta kuka on hyvä isä? Jari Sinkkonen esittelee teoksessaan *Isäksi ensi kertaa* (2012) Britanniassa vaikuttavan National Center of fathers and families keskuksen määrittämät kuusi hyvän isyyden indikaattoria, jotka ovat:

1. Isän läsnäolo (sitoutuminen, läsnäolo ja vastuullisuus)
2. Huolenpito (hoiva, joka kattaa lapsen emotionaalisen hyvinvoinnin, fyysisen terveydentilan ja ulkoisen olemuksen)
3. Lasten sosiaalistuminen ja opillisen edistymisen tuki
4. Ko-operatiivinen vanhemmuus (toimiva yhteistyö lapsesta huolta pitävien aikuisten kanssa)
5. Isän terveelliset elämäntavat (roolimallina toimiminen lapselle)
6. Aineellinen ja taloudellinen osallistuminen

(Sinkkonen 2012: 79 – 80.)

2.3 Isyyden uusi aika

Viimeisten vuosikymmenten muutokset perheissä sekä sukupuolten tasa-arvossa ovat muokanneet niin isien asemaa kuin heidän rooliaan perheessä. Isät ovat astuneet näkyvämpään rooliin lastensa kasvatuksessa ja hoidossa. Perinteisesti isät nähtiin perheen päässä ja leiväntuojana sekä kurinpitäjänä. Tämä perinteisen isyyden malli on kuitenkin horjunut ja isät uskaltavat rohkeammin ottaa roolinsa lasten elämässä, pelkäämättä miehisen identiteettinsä kärsivän. Voidaan puhua isyyden uudesta ajasta, joka sitoo isän lapseen yhä läheisemmin.

Perinteisen isä-mallin väistyminen on saanut aikaan kaksi erilaista kehityskulkua. Nämä kehityskulut Jouko Huttunen nimeää *ohenevaksi* ja *vahvistuvaksi isyydeksi*. *Ohenevalla isyydellä* hän tarkoittaa isää, joka voidaan kaventaa pelkäksi biologiseksi isäksi. Tällöin isän ja lapsen suhde on hyvin ohuen juridinen. *Vahvistuvalla isyydellä* tarkoitetaan laaja-alaista sitoutumista isyyteen, joka näkyy arvovalinnoissa, ajankäytössä ja arjessa. (Huttunen 2001: 153)

Vahvistuvan isyyden malli johtaa enemmän osallistuvampiin ja hoivaavampiin isiin. Ajatus hoitavasta isästä linkittyy läheisesti keskusteluun *uudesta isyydestä*. *Uusi isyys* on ilmaisu, joka luotiin aikanaan rikkomaan vanhoja ja perinteisiä mielikuvia isyydestä. Tarve uudelle isyydelle syntyi havainnosta, jonka mukaan isät jäivät ulkopuolelle lastensa tunne-elämästä, sillä he eivät ole läsnä jokapäiväisessä toiminnassa luomassa läheistä suhdetta lapseen. Näin isät menettävät jotain hyvin tärkeää ja lapset jäävät ilman isän hoivaa. Hoiva-isyiden nähtiin siis parantavan miesten ja lasten elämänlaatua sekä hyödyttävän äitejä monin tavoin. (Huttunen 2001: 171.)

Hoiva-isyys ei ole täydellistä isyyttä. Se ei ole synonyymi hyvälle isälle, joka omistaa kaikki mahdolliset suotuisat ja halutut isän ominaisuudet. Huttunen (2001) näkee kuitenkin muutamia luonteenomaisia asioita, jotka voidaan yhdistää hoitavaan isään. Näitä asioita ovat muun muassa: sitoutuminen vanhemmuuteen, joka näkyy yhtäläisenä vastuuna äidin kanssa, tarvittavien tietojen ja taitojen hankkiminen liittyen lasten ja kodin hoitoon, arvostus kotona tehtävää työtä kohtaan sekä aito kiinnostus lapsista ja heidän hyvinvoinnistaan. Hoiva isyys on tasaveroista vanhemmuutta äidin kanssa, jossa isän sitoutumi-

nen on niin täysvaltaista, että hän on lasten saatavilla niin fyysisesti kuin emotionaalisesti. Isän vastuullisuus ilmenee kokonaisvaltaisena huolenpitona lapsista ja perheestä. (Huttunen 2001: 179 – 180.)

Sitoutuneisuus vanhemmuuteen ja isyyteen on termi, joka yhdistetään useimmiten juuri nyky-isyyden ihanteisiin ja osallistuvan isyyden suotuisiin ominaisuuksiin. Johanna Mykkänen ja Petteri Eerola toteavat isyyteen sitoutumisen olevan yksinkertaisimmillaan miehen omistautumista isyydelle. Sitoutumiseen kuuluu vastuun ottaminen lapsen hyvinvoinnista, johon sisältyy vuorovaikutus, emotionaalinen kiintymys sekä läsnäolo. Mykkänen ja Eerola toteavat isän sitoutuneisuuden hyödyttävän laajasti isää itse, lasta, parisuhdetta sekä yhteiskuntaa. (Mykkänen – Eerola 2014: 49.) Mykkäsen ja Eerolan tekemien esikoisisien haastattelujen pohjalta voitiin havaita, että miehet kokivat sitoutumisen ja vastuun kietoutuvan toisiinsa niin, että vastuunkantaminen toimii isyyteen sitoutumisen pohjana. Tulokset näyttivät vahvistavan isyyden muuttuvia ihanteita, joissa elämän merkityksellisyys koostuu ansiotyön ohella yhä enemmän isyydestä ja perheestä. Tästä syystä isyyteen onkin tärkeä panostaa niin perheissä, työyhteisöissä, instituutioissa, että perhepolitiikassa. (Mykkänen – Eerola 2014: 53,64.)

2.4 Isyyden rakentuminen ja sen tukeminen

Isäksi tuleminen ja oman isyyden roolin löytäminen eivät välttämättä aina ole helppoa. Olemassa olevat isyyden mallit ja stereotypiat luovat erilaisia kuvia siitä millaisia isien pitäisi olla. Minkälaista isyys on tai onko täydellistä isää edes olemassa? (Oulasmaa – Saloheimo 2010: 21.) Myös muistot omasta isästä voivat vahvasti viittoa tietä isänä olemiseen. Roolimallin hakeminen omasta isästä nähdäänkin olevan eräs määrittävin tapa, jolla mies rakentaa omaa isyyttään. Isyyden malleja haetaan kuitenkin nykypäivänä myös muualta, kuten veljistä, sukulaisista tai ystäväpiirin isistä. (Oulasmaa – Saloheimo 2010: 26, 87.) Roolimallin hakeminen tuntuu loogiselta, sillä uudessa ja tuntemattomassa tilanteessa malli on tarpeen. Kuitenkin mallin ottaminen voi vaikuttaa isyyteen niin hyvässä kuin huonossakin.

Isien ottaessa suurempaa roolia lapsensa elämässä on yhä tärkeämpää, että isän ja lapsen varhaista vuorovaikutusta tutkittaisiin ja tuettaisiin. Kyseinen suhde vaikuttaa olemman osapuolen hyvinvointiin ja terveyteen, sillä erityisesti isien hyvinvointi riippuu

siitä, kuinka heidän lapsensa voivat ja miten he voivat siihen vaikuttaa. Isän masennus vaikuttaa negatiivisesti isän ja lapsen yhdessäoloon. Tähän voi vaikuttaa myös masennusta lievempi ilmiö, stressi. (Jämsä 2010: 64.) Erityisesti miesten kohdalla stressiä aiheuttavat hoiva- ja tunnetaidot, jotka yhdistetään nykyään yhä enemmän miehen uuteen rooliin isänä. Perinteisesti näitä hoivataitoja on odotettu äideiltä, joilta kyseiset taidot tuntuvat löytyvän helpommin. Väestöliitto keräsi vuonna 2009 leikki-ikäisten lasten isien kokemuksia isyydestä ja siihen liittyvistä tunteista ja tämän kerätyn aineiston perusteella, miesten nähdään kokevan yleensä hoivataitonsa puutteelliseksi. Hoivataitojen puutteellisuus näkyy miehissä riittämättömyyden tunteena ja stressinä, joka purkautuu lapsiin. (Jämsä 2010: 67.)

Miesten kokema ahdistuneisuus ja stressi näkyvät useasti jo ennen vauvan syntymää. Tähän liittyy vahvasti se, kuinka miehet ovat valmistautuneet lapsen tuloon ja omaan rooliinsa vanhempana. Äkillinen elämänmuutos voi altistaa isän voimakkaalle tunteiden ristiriidalle, jota voidaan parhaiten estää käsittelemällä isän vanhemmaksi tuloa. Valitettavan usein isä kuitenkin unohdetaan odotusaikana. Neuvolat ja ammattilaiset keskittyvät äitiin ja raskauden etenemiseen. Kaiken tämän tohinan keskellä, isät jäävät ilman aktiivista tukea. On erittäin tärkeää keskittyä myös valmentamaan isää kohti uutta elämänmuutosta ja vanhemmuutta. (Jämsä 2010: 66 – 67.)

Tällä hetkellä miestyössä vahvana tekijänä Suomessa toimii Miessakit ry, jonka tarkoituksena on huolehtia miesten kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista sekä tehdä pitkäjänteistä kehitystyötä miesten yhteisvastuun ja keskinäisen auttamisen rakenteita kohtaan. (Miessakit ry n.d.) Miessakit ry hallinnoi myös Isyyden Tueksi- hanketta, joka pyrkii tuomaan isyyden paremmin kuulluksi, nähdyksi ja osallistuvaksi. Tätä edistämällä he näkevät sekä viranomaisten, että isien itsensä ymmärryksen isyydestä syvenevän. Ymmärrys taas tuo isille itselleen itseluottamusta, vastuuta sekä selviytymisen kokemuksen, jotka lisäävät niin yksilön, perheen kuin koko yhteiskunnankin hyvinvointia. (Isyys kuulluksi, näkyväksi ja osallistuvaksi 2012: 7.) Myös Ensi- ja turvakotiliiton osana toimiva Miestyön kehittämiskeskus toimii eräänä miestyön keskuksena, joka nostaa esiin ilmiöitä miehen elämästä sekä isän roolista lapsen ja perheen hyvinvoinnissa (Vuosikertomus 2015: 36). Tätä esitellään tarkemmin luvussa neljä.

3 Maahanmuuttajuus osana vanhemmuutta

3.1 Maahanmuuttajuus Suomessa

Suomen lainsäädäntö määrittelee maahanmuuttajan Suomeen muuttaneeksi henkilöksi, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity (Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386). Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitoksen mukaan maahanmuuttajien määrittelemiseen käytetään yleensä kieltä, kansalaisuutta tai syntymävaltiota (THL 2015). Maahanmuuton syyt ovat monipuolistuneet verrattuna 1900-lukuun (Työ- ja Elinkeinoministeriö 2016). Maahanmuuton syitä ovat esimerkiksi työ, opiskelu, perhesuhteet, pakolaisuus ja paluumuutto. Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitoksen tilastojen mukaan ulkomaista syntyperää olevia henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, asui Suomessa vuoden 2012 lopussa noin 280 000. Suomen maahanmuuttajaväestö on ikärakenteeltaan nuorta ja on keskittynyt suurimpiin kaupunkeihin (THL 2015.)

Lisääntyvän maahanmuuton myötä monikulttuurisuus, monikielisyys sekä arvojen ja tapojen monimuotoisuus tulevat yhä suuremmissa määrin osaksi suomalaista yhteiskuntaa (Työ- ja Elinkeinoministeriö 2016). Oma kulttuuri ei voi sellaisenaan säilyä uudessa asuinmaassa, joka on historiallisesti, rakenteellisesti ja kulttuurisesti hyvin erilainen. Oman kulttuurin ja kielen käyttökelpoisuus supistuu, kun ympäröivä yhteiskunta toimii toisella kielellä. (Anis 2008.) Maahanmuuttajien erityiskysymyksiä ovat kieleen, kulttuuriin ja valtayhteiskunnan toimintaan liittyvät ymmärtämisvaikeudet, kokemukset arkipäivän rasismista sekä perheen ja yhteisön merkittävä, osin ristiriitainen rooli. Samalla kun maahanmuutto yleistyy, myös maahanmuuttajien osuus sosiaalityön ja lastensuojelun asiakkaista lisääntyy. (Anis 2008.) Maahanmuuttaja-asiakkaiden rooli sosiaalityössä tulee olemaan tulevaisuudessa yhä merkittävämpi.

Avioliittomuutto on eräs yleisin peruste maahanmuutolle. Maahan muutetaan sekä kantaväestön, että jo aiemmin maahan muuttaneen puolisoiksi. Erityisesti Suomessa ovat yleistyneet kansainväliset avioliitot, eli eri kansalaisuuden omaavien ihmisten liitot. Näistä liitoista puhutaan monikulttuurisina, ylikulttuurisina tai kahden kulttuurin avioliitoina, jos halutaan korostaa erilaista kielellistä tai kulttuurista taustaa. Kahden kulttuurin liitossa voi olla myös kansalaisuudeltaan suomalaisia mutta etnisyydeltään eriryhmiä

olevia ihmisiä. (Säävälä 2011: 18 – 19.) Avioliitot suomen kansalaisen ja ulkomaan kansalaisen kanssa päättyvät useammin eroon kuin kahden Suomen kansalaisen liitto. Erojen syyt ovat moninaiset, mutta usein liitoissa vaikeuksia aiheuttavat tilanteet joissa puolisoiden ajatukset ja ideat parisuhteesta poikkeavat toisistaan. Tilannetta koskevat erilaiset ajatukset ovat todennäköisempiä monikulttuurisessa liitossa kuin samantaustaisten välisessä liitossa. (Säävälä 2011: 35.)

3.2 Vanhemmuus uudessa kulttuurissa

Maahanmuuttajaisillä ensikodissa vanhemmuus kehittyy kahden kulttuurin välissä. Taustalla ovat oman kulttuurin ja lapsuuden muovaavat käsitykset vanhemmuudesta sekä perheestä ylipäätään. Ensikodissa maahanmuuttajaisät voivat kohdata hyvinkin erilaiselta tuntuvan järjestelmän ja näkemykset vanhemman roolista, vastuusta ja oikeuksista. Maahanmuuttajataustaisille isille saattaa toisinaan tulla yllätyksenä kuinka paljon vastuuta heidän oletetaan ottavan lapsenhoidosta. Tämä korostuu etenkin tilanteissa joissa äidin voimavarat eivät riitä vauvan hoitamiseen ja vastuu siitä siirtyy isälle. (Wanne 2016.) Monissa Afrikan maissa perhekulttuuri on todella hierarkkinen, ja vanhemmilla on vahvat roolit. Väestöliiton tietosarjan 26. julkaisussa Perhe eri kulttuureissa todetaan, että useassa afrikkalaisessa perheessä vastuu lapsista on perinteisesti kuulunut äidille tai suvun muille naisille. Sukupuoliroolit rakentuvat usein niin, että lapsen elatusvastuu on isällä ja arjen hoiva- ja kasvatustavoitteet yhteisön jäseneksi äidillä. (Väestöliitto 2013, 39.)

Tähän verrattuna suomalainen, tasavertaisuutta ja äidin päätösvaltaa korostava näkemys vanhempien roolista voi tuntua hyvin oudolta. Samassa Väestöliiton julkaisussa tuodaan esiin perhekulttuuri, jonka mukaan perheenjäseniksi on laskettu myös isovanhemmat, sedät, enot ja tädit. (Väestöliitto 2013.) Suomeen tulleella maahanmuuttajalla tämä sosiaalinen verkosto voi olla hyvin pieni, eikä perheen kaltaista tukiverkkoa lapsen kasvatuksessa ole.

Vanhemmat usein toistavat tiedostamattaan oman kasvatuksensa kaavaa ja sitä vanhemmuutta, jonka he itse ovat kokeneet (Hepola 2005: 32). Erityisesti maahanmuuttajavanhemmat ottavat mallia aivan tietoisesti omilta vanhemmiltaan. Eri kulttuureilla on erilaiset lasten kasvatustavoitteet, -tavat, -menetelmät, tottumukset ja uskomukset. Kukin

kulttuuri toimii sen mukaan, minkä uskoo olevan parhaaksi vauvalle ja lapselle. Tästä voidaan nähdä ja erotella myös kulttuurissa vallitsevia arvoja, jotka ovat tiukasti sidoksissa kasvatukseen. Useat kasvatuskäytännöt periytyvät sukupolvelta toiselle (Hepola 2005: 30).

Uuteen maahan ja uuden kulttuurin valta-alueelle muuttavat ihmiset ja perheet joutuvat suuren haasteen eteen pyrkiessään säilyttämään oman kulttuurisen identiteettinsä ja erityisesti yrittäessään kasvattaa myös lapsesta samaan malliin kulttuurisen evoluution ollessa käynnissä samanaikaisesti (Hepola 2005: 31). Lasten kasvattaminen uudessa ympäristössä on vaikeaa, kun valtayhteiskunnan arvot eroavat perheen arvoista (Anis 2008).

3.3 Maahanmuuttajamiesten isyyden toteutuminen

Kanadalainen yliopiston professori David Long on kirjoittanut ja julkaissut paljon artikkeleita ja tutkimuksia koskien miehiä ja isyyttä. Hänen teoksessaan *All dads matter* Long puhuu monimuotoisesta isyydestä ja vanhemmuudesta sekä tuen puutteesta, jota monimuotoiset isät (kuten maahanmuuttajat ja pakolaiset) Kanadassa kohtaavat. Kuten monet isät, myös maahanmuuttaja- ja pakolaismiehet kokevat yleisiä ongelmia vanhemmuuden suhteen, mutta erityisesti he kohtaavat suuren määrän ongelmia uuteen maahan asettumisessa: kokemus voi lisätä vihan, turhautumisen ja stressin tunteita, jotka kaikki vaikuttavat ongelmiin perheen sisällä. Long tuo esille mahdollisen syrjinnän ja ennakkoluulojen negatiivisen vaikutuksen kotoutumisessa. Myös stereotyyppiseen ”valkoisen, länsimaisen isän” rooliin asettumisen epäonnistuminen luo puitteet eriytymisen ja syrjäytymisen tunteelle. (Long 2008: 35 – 36.)

Uuteen ympäristöön sopeutuminen voi vaikuttaa isän kykyyn toimia auktoriteettina perheessä. Erityisesti ongelmia syntyy kulttuuristen normien kohdatessa: oman kotimaan kulttuuriset tavat eivät kohtaa uuden kotimaan kulttuurin kanssa. Uusiin vanhemmuuden rooleihin ja perheen dynamiikkaan sopeutuminen, jättää maahanmuuttaja ja pakolaisisät usein tuntemaan itsensä epävarmoiksi ja yksinäisiksi. Työttömyys, eriytyminen sekä paineet muokkautua uuden kulttuurin ”isän rooliin”, joka saattaa olla paljon aktiivisempi lasten kasvatukseen suhteen, kuin isän omassa kotimaassa, ovat kaikki omiaan lisäämään

maahanmuuttaja- ja pakolaisien sosiaalisen- ja materiaalsen tuen tarvetta. Long esittääkin niin omien kuin muidenkin tutkijoiden kokoamia yhteisiä tavoitteita maahanmuuttaja- ja pakolaisien kanssa työskentelylle. Näihin lukeutuvat muun muassa: tarjota mahdollisuus jakaa tunteita koskien omien kulttuuristen tapojen ja arvojen välittämiseksi, luoda tilaisuus tutkia kulttuuristen konfliktien vaikutuksia lapsiin ja perheeseen sekä tarjota mahdollisuus oppia universaaleista sekä kulttuurille luonteenomaisista arvoista koskien lapsia ja lasten kasvatusta. (Long 2008: 36 – 37.)

Suurin osa maahanmuuttoa koskevista tutkimuksista keskittyy maahanmuuton negatiivisiin vaikutuksiin perheissä ja vanhemmuudessa. Maahanmuutto nähdään usein myös tekijänä, joka heikentää isän kykyä toteuttaa rooliaan isänä. Maahanmuuton vaikutus isyyteen on kuitenkin jäänyt vaille huomiota. Kanadassa ja Israelissa toteutettu tutkimus haastaa yleisen näkemyksen maahanmuuton negatiivisista vaikutuksista isyyteen. Tutkimuksessa haastateltiin 54 maahanmuuttajaa isää, koskien heidän rooliaan isänä ja maahanmuuton vaikutusta siihen. Tulokset olivat positiivisia: tutkimukseen osallistuneet isät olivat sitoutuneita ja motivoituneita sekä pyrkivät löytämään uusia ja luovia tapoja luoda rooliaan isänä uudessa maassa. He halusivat olla osana lapsuuden elämää ja auttaa lapsiaan ylläpitämään kulttuurista jatkuvuutta. Isät myös tunnustivat uuden länsimaisen kulttuurin vaikuttavan positiivisesti heidän haluunsa olla mukana sekä lasten, että velvollisuuksien hoidossa. Vaikka maahanmuuttajuus asettaa suuria haasteita isyydelle, nähdään sen kuitenkin luovan ainutlaatuisen mahdollisuuden liittää uusia merkityksiä perinteiseen isän rooliin ja tulkita isyyttä uusien kulttuuristen normien kautta. Tutkimus osoittaa, että maahanmuuttajuutta tulee tarkastella positiivisemmän näkökulman kautta, joka keskittyy enemmän isien vahvuuksiin ja motivaatioon. (Roer-Strier ym. 2005: 315, 324 – 325.)

3.4 Maahanmuuttajavanhempien huomioiminen palveluissa

Vanhemmuuteen kasvaminen ei ole helppoa, eikä yksinkertaista. Vanhempana oleminen on ihmisen käyttäytymistä määrittävistä rooleista se, joka peritään omilta vanhemmilta. Vanhemmuuteen vaikuttavat myös suku, oma elämäntilanne, sosiaalinen ympäristö ja yhteiskunta. Tämä johtaa Suomeen muuttaneet äidit ja isät uuden tilanteen eteen, jossa on pohdittava, miten olla vanhempana uudessa asuinmaassa? (Lastenkasvatuksesta ja vanhemmuudesta n.d: 4 – 5.)

Maahanmuuttajaperheen väliset suhteet noudattavat yleensä aivan tavallista parisuhteen, lastenkasvatuksen ja nuorten murrosiän kehityskaarta, siksipä ei ole aina tarpeen olettaa, että perheen haasteet tai ongelmat johtuisivat yksinomaan maahanmuutosta tai kulttuurisesta taustasta. Yleensä ongelmat kumpuavat samoista taustoista kuin kanta-väestölläkin. Kuitenkin on muistettava, että maahanmuuttohistoria, kielivaikeudet, erilaisuuden kokemus ja ennakkoluulot tuovat perheiden toimintaan oman sävynsä. Lasten ja vanhempien sekä puolisoitten väliset suhteet ja roolit joutuvat erityisen paineen alaisiksi. Tästä syystä avioerot, yksinhuoltajuus ja tavallista yleisempi lastensuojelun asiakkuus, ei ole yllättävää. (Säävälä 2011: 73.)

Jokainen vanhempi kaikissa kulttuureissa ja yhteiskunnissa toivoo lapselleen hyvää tulevaisuutta sekä arvostusta ja hyväksyntää yhteisöissä. Eroja löytyy kuitenkin siinä, mikä eri yhteiskunnissa nähdään hyväksyttävänä ja arvostettavana. Myös tavat, joilla näihin tavoitteisiin pyritään, vaihtelevat. Nämä tavat näyttäytyvät käytännössä lapsen kasvatuksessa, sekä vanhemmuuden toteutumisessa. Maahanmuuttajat saattavat tulkita kasvatukseen liittyviä asioita toisin, kuin suomalaiset vanhemmat. Usein myös vanhempien osallisuus lasten kasvatuksessa ja erityisesti isän rooli perheessä, voi painottua eri tavoin suomalaisessa perheessä. (Lastenkasvatuksesta ja vanhemmuudesta n.d.: 5.) Maahanmuuttaja kohtaa uudessa maassa sopeutumista koskevia järjestelyjä, joissa usein koko perhe tarvitsee neuvoja. Byrokratiaan koskevat asiat liittyvät yleensä erilaisiin tukiin, oleskelulupiin, isyyden tunnustamiseen, henkilöllisyystodistuksen hankkimiseen sekä pankki asioiden hoitamiseen. Maahanmuuttajaisilla on haasteita ja esteitä kantasuomalaisia isiä enemmän näiden perusasioiden järjestämisessä, ja tämä tuo ylimääräisiä stressitekijöitä sopeutumiseen sekä vauvan hoitoon. (Wanne 2016.)

Työskenneltäessä maahanmuuttajaperheiden kanssa, nousee usein esille tiettyjä teemoja, joita on vaikea välttää. Näitä teemoja ovat ainakin oman maan ja Suomen kasvatustapojen vertailu ja niiden keskinäinen arvottaminen sekä vanhempien roolit uudessa kotimaassa. (Tolonen n.d.) Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä on kehittänyt (1999) työväliseen nimeltä vanhemmuuden roolikartta. Tämä työväline on monipuolinen perhekuntoutukseen ja vanhemmuuden arviointiin soveltuva väline, jonka avulla kuka tahansa vanhempi voi jäsentää omia vanhemmuuden roolejaan. (Vanhemmuuden roolikartta n.d.) Tätä roolikarttaa on kehitetty eteenpäin, ja nyt maahanmuuttaja-asiakastyö-

hön suunnattua vanhemmuuden roolikarttaa voi käyttää hyväksi maahanmuuttajavanhempien sekä -perheiden kanssa työskennellessä. Roolikarttaan on valittu mahdollisimman universaaleja käsitteitä, kuvia ja termejä, jotka on hyvä käydä huolellisesti läpi asiakkaan kanssa. (Tolonen n.d.) Roolikarttojen ja muiden työkalujen tulisi palvella myös vanhempia eri kulttuureista. Työskentely maahanmuuttajien kanssa kehittyy koko ajan, ja uusien työkalujen kehittäminen on miltei välttämätöntä.

4 Ensikoti lasten ja perheiden tukena

Ensi- ja turvakotien liitto on voittoa tavoittelematon kansalaisjärjestö, jonka toiminnan lähtökohdaksi ja tavoitteena on lapsen hyvinvointi. Liitto auttaa vaikeissa ja turvattomissa oloissa eläviä lapsia ja perheitä ja ehkäisee perheväkivaltaa. Liitto toimii 29 jäsenyhdistyksen keskusjärjestönä. Nämä jäsenyhdistykset eri puolilla suomea ylläpitävät 10 ensikotia, 6 päihdeongelmien hoitoon erikoistunutta ensikotia ja 12 turvakotia. Näitä palveluita käyttää vuosittain yli 10 000 ihmistä, joista lapsia on 4000. (Ensi- ja turvakotien liitto tänään n.d: 7.)

Ensikodit on tarkoitettu yksilöllistä ja vahvaa tukea tarvitseville vauvaperheille, joilla on puutteita vauvan ja vanhemman välisessä vuorovaikutussuhteessa, arjen hallinnassa ja vauvan hoidossa. Ensikotien tehtävä on vahvistaa vauvan ja vanhemman välistä suhdetta sekä tukea äitiä ja isää vanhemmuuteen kasvussa. (Ensi- ja turvakotien liitto tänään n.d: 7.)

Alkuajoistaan lähtien Helsingin Ensikoti on painottanut äidin ja lapsen hyvinvointia (Heinänen 2002). Nykyisin kuitenkin ensikodit korostavat toiminnallaan edistävän lapsiperheiden hyvinvointia. Isien ja pariskuntien määrä avunhakijoina on lisääntynyt, jonka vuoksi toiminta on perhekuntoutukseksi ja jopa kotiin vietäväksi ensikotityöksi. Ensi- ja turvakotien liiton ensikodeissa isien määrä on lähes kolminkertaistunut viimeisen 10 vuoden aikana. Ensikodeista apua saavista aikuisista joka neljäs on mies (Miehenä ja isänä n.d.) Ajatus, jonka mukaan vain äiti on vastuussa lastensa kasvattamisesta ja arjen pyörittämisestä on tasaarvoistunut ja isien rooli perheissä on vahvistunut.

Viime vuosien muutokset perhe-elämässä ovat saaneet isät, yhä enenevässä määrin osallistumaan lapsensa hoitoon sekä perhettä koskeviin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Tämä taas on omiaan haastamaan vallalla olevat työkäytännöt. Työn näkökulma on käännettävä koko perheeseen, sillä isän mukanaolo on useimmiten mahdollisuus. Isän osallistumisen myötä saadaan käyttöön toisen aikuisen voimavarat perheen hyvinvoinnin rakentamiseen. (Hellstén – Salonen 2011: 6 – 8.)

4.1 Helsingin ensikodin perhekuntoutus

Helsingin ensikoti ry kuvaa vuoden 2015 toimintakertomuksessaan ensikotitoimintaa sisältönsä ennaltaehkäiseväksi ja korjaavaksi lastensuojelutyöksi sekä vanhemmuuden arvioinniksi. Kohderyhmäksi toiminnalle on asetettu vanhemmuudessa ja elämänhallinnassa runsaasti tukea tarvitsevat vauvaperheet. Näihin lukeutuvat esimerkiksi teinivanhemmat, maahanmuuttajaperheet sekä perheet joissa vanhemmilla on päihde-, mielen-terveys- tai elämänhallintaongelmia. Monet asiakkaana olevista vanhemmista ovat kokeneet lapsena kaltoinkohtelua, turvattomuutta ja väkivaltaa omien vanhempiansa päihde- tai mielen-terveysongelmien vuoksi. (Toimintakertomus 2015: 5 – 6.)

Helsingin ensikoti ry:n toimintaan kuului vuonna 2015 kolme ympärivuorokautista kuntoutusta antavaa ensikotia sekä kolme erilaista avopalveluyksikköä. Palveluista on mahdollista suunnitella asiakasperheelle heidän tarpeitaan vastaava hoitokokonaisuus. (Toimintakertomus 2015: 6.) Vanhemmat voivat tulla ensikotiin odotusaikana tai pienen vauvan kanssa, eli myös isä voi asua ensikodissa. Isät otetaan ensikotikuntoutuksessa mukaan aina kun se on mahdollista ja näin tuetaan myös isiä osallistumaan aktiivisesti lapsen hoitoon. (Wanne 2016.) Ensikodissa tehtävä perhekuntoutus perustuu aina yksilölliseen suunnitelmaan, jonka laatimisessa ovat mukana perhe, ensikodin työntekijät sekä kunnan lastensuojelutyöntekijä ja tarvittaessa muut yhteistyötahot. Perhekuntoutuksessa yhdistyy sekä terapeutin työskentely, että käytännön toiminta. Asiakkaan muutosprosessia käydään läpi sekä yksilöllisesti työntekijän kanssa, että ryhmässä muiden asiakkaiden ja työryhmän kanssa. Iso osa kuntoutusta on myös asiakkaan tukiverkoston kartoittaminen ja jatkuva arviointi. (Toimintakertomus 2015: 6.) Vanhemmuuden äärellä työskentely korostuu kuntoutuksen arjessa, mutta kuntoutukseen kuuluvat erilliset äiti ja isäryhmät, joissa pohditaan syvällisemmin äitiyden ja isyyden merkitystä ja rooleja (Wanne 2016).

Helsingin ensikoti ry:n toiminta kuuluu siis ympärivuorokautista kuntoutusta tarjoavat ensikodit Helsingin Vallilassa sekä päihdeongelmien hoitoon erikoistuneet ensikodit Helsingin Oulunkylässä sekä Espoossa. Tämän lisäksi Helsingin ensikotiyhdistys tarjoaa avopalveluita, jotka koostuvat Baby Blues -avopalveluista, päiväryhmä Varvarasta, kotona tehtävästä ensikotityöstä sekä Pidä kiinni – hoitojärjestelmään kuuluvista avopalveluyksiköistä. (Toimintakertomus 2015: 6, 11.)

Opinnäytetyömme tehtiin yhteistyössä Helsingin ensikodin Vallilan ympärivuorokautisen yksikön kanssa. Vallilan yksikössä toimii kaksi perheyksikköä; Triangeli ja Balanssi, jotka tarjoavat pitkäkestoista ympärivuorokautista kuntoutusta lasta odottaville ja vauvan saaneille perheille. Yksiköiden asiakkaina ovat mm. perheitä, joiden vanhemmilla on psyykkisiä ja sosiaalisia ongelmia tai jotka tarvitsevat erityistä tukea esimerkiksi kehitysvammaisuutensa vuoksi sekä teini-ikäisiä vanhempia ja maahanmuuttajaperheitä. Vuoden 2015 aikana Helsingin ensikodissa oli 41 äitiä, 16 isää ja 40 lasta. (Toimintakertomus 2015: 7.)

4.2 Isätyö Ensikodissa

Vuoden 2016 toimintasuunnitelmassaan Helsingin Ensikoti Ry on asettanut tulevaisuudenkuvaansa korkeatasoiset ja jatkuvasti kehittyvät palvelut. Tähän tulevaisuudenkuvaan kuuluu myös isätyön jatkuva kehittäminen, jolle on asetettu erilaisia tavoitetasoja. Näihin tavoitetasoihin kuuluu pyrkimys saada isätyöhön selkeät ja tasalaatuiset raamit, jotta työ jalkautuisi osaksi kaikkien tekemää ensikotikuntoutusta. (Toimintasuunnitelma 2016: 18.)

Miestyön kehittämiskeskus on osa Ensi- ja turvakotiliittoa ja se toimii valtakunnallisena miestyön osaamisen keskuksena. Kehittämiskeskuksen tehtävänä on nostaa esiin ilmiöitä suomalaisen miehen elämästä ja isän roolista lapsen ja perheen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Ensi- ja turvakotiliiton vuoden 2015 vuosikertouksen mukaan isien määrä jäsenyhdistyksen eri työmuodoissa kasvaa jatkuvasti. Äidin ja lapsen sijaan apua tarvitsee nyt koko perhe ja isät haluavat osallistua aktiivisesti työskentelyyn. Jäsenyhdistyksissä onkin kehitetty uudenlaisia työtapoja, jotta isät kohdattaisiin tasavertaisina vanhempina äitien kanssa. Miestyön kehittäminen on näkynyt erityisesti Intoa isätyöhön -verkkosivustolla, johon on tuotettu uusia tutkimuksia, videoita ja materiaaleja. Ensi- ja turvakotien

liitto on ollut tekemässä myös valtakunnallisia koulutuksia, joissa on tuotu esiin isien kanssa työskentelyn eri teemoja. (Vuosikertomus 2015: 36 – 37)

Ensi- ja turvakotien liitto on löytänyt ja listannut monia hyviä ja toimivia käytäntöjä, joita isätyössä olisi hyvä noudattaa. Näitä käytäntöjä esitellään liiton julkaisemassa Intoa Isätyöhön oppaassa, joka on syntynyt miestyön kehittämiskeskuksen järjestämän Isien tukeminen asiakastyössä (2013 – 2014) hankkeen lopputuloksena. Oppaan mukaan isien osallistaminen työskentelyyn tuo lapsen ja perheen tilanteesta paljon lisää hyödyllistä tietoa sekä monipuolisempia ratkaisumalleja ja näkemyksiä. Isälle on tärkeä kertoa mihin toiminnalla pyritään, jotta tavoitteet saavutetaan paremmin. Isien kanssa työskentely nähdäänkin olevan hyväksi lapselle sekä hyödyttävän koko perhettä positiivisten muutosten avulla. (Intoa isätyöhön n.d: 4 – 5.) Erityisen tärkeänä nähdään myös ammattilaisten ja työntekijöiden yksilölliset näkemykset ja uskomukset, jotka vaikuttavat päätöksentekoon ja ajatteluun. Uskomukset sukupuoleen ja siihen liittyviin rooleihin ohjaavat helposti toimintaamme, ja ne välittyvät myös perheeseen ja isän hyvinvointiin. (Intoa isätyöhön n.d: 10 – 11.)

Isätyössä maahanmuuttajien kanssa on hyvä ottaa huomioon mahdollinen epävarmuus ensikodin toimintaa kohtaan. Pitkäjänteisellä ja kuuntelevalla työotteella saavutettu luottamus saa kuitenkin maahanmuuttajaisät avautumaan sekä osallistumaan kuntoutukseen. Olennaisinta on antaa maahanmuuttaja-asiakkaille tietoa heidän mahdollisuuksistaan ja oikeuksistaan sekä käydä läpi Suomen palvelujärjestelmä. (Wanne 2016.) Toiminnan ymmärtäminen on avainasemassa luottamuksen muodostumisessa.

5 Tutkimuksen toteuttaminen

5.1 Opinnäytetyön tausta ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössämme tutkimme maahanmuuttajamiesten kokemuksia siitä, miten heidän isyytään on tuettu Helsingin ensikodin Vallilan yksikössä. Haastatteluilla keräsimme tietoa siitä, kuinka ensikodin asiakkaana olevat maahanmuuttajaisät kokevat ensikodin

tarjoaman tuen ja kuntoutuksen, ja kuinka tuki ja kuntoutus ovat vastanneet heidän tarpeisiinsa. Maahanmuuttajaisiä haastatteleamalla selvitimme myös, miten miesten kulttuurista vaikuttaa miesten isyyden rakentumiseen ja isänä olemiseen Suomessa, jossa kulttuuri on hyvin toisenlainen

Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Helsingin ensikodin Vallilan yksikön kanssa. Ensikodissa kohdataan yhä enemmän asiakkaina vanhempia, jotka tulevat eri kulttuureista. Pariskunnista usein äiti on kantasuomalainen ja isä maahanmuuttaja. Kahden kulttuurin tapojen ja arvojen yhteensovittaminen ei aina suju helposti. Perheet ohjautuvat ensikotiin lastensuojelun asiakkuuden kautta, ja usein erityisesti maahanmuuttajaisille suomalainen palvelujärjestelmä on hyvin erilainen kuin heidän omassa kotimaassaan. Ensikoti palvelumuotona voi olla vaikea ymmärtää, eikä apua ja tukea välttämättä koeta tarpeelliseksi. (Wanne 2016.) Opinnäytetyössämme selvitimme, millaiseksi maahanmuuttajaisät kokevat ensikodin tarjoaman tuen, sekä pyysimme asiakkaana olleita isiä kertomaan vapaasti kokemuksistaan ensikodissa.

Opinnäytetyömme aihe nousee ensikodin työntekijöiden kokemasta tarpeesta saada tietoa viime vuosina kasvaneen asiakasryhmän kokemuksista koskien ensikodin tukea ja perhekuntoutusjaksoa. Asiakasryhmänä maahanmuuttajaisät ovat tulleet vähitellen mukaan ensikodin arkeen, ja maahanmuuton yhä lisääntyessä, voidaan myös asiakasryhmän olettaa tulevaisuudessa kasvavan. Maahanmuuttajaisät eroavat kantasuomalaisista isistä siinä, että he pyrkivät löytämään uutta rooliaan isänä keskellä täysin vierasta kulttuuria. Opinnäytetyömme tarkoitus on sekä tutkia, miten maahanmuuttajaisät kokevat ensikodin tarjoaman tuen ja palvelut, että selvittää, miten isyys rakentuu erilaisessa kulttuurissa ja miten eri kulttuurit vaikuttavat isänä oloon. Opinnäytetyömme tulokset tuovat uudenlaista ja tärkeää tietoa ensikodin toiminnan kehittämiseksi. Tutkimusaihe on rajattu maahanmuuttajamiehiin ja heidän isyyden kokemuksiin, sillä ensikodilla ei ole aiheesta ajankohtaista, palautteeseen perustuvaa tietoa. Tulosten perusteella työtä maahanmuuttajaisien kanssa voidaan uudistaa ja kehittää, jotta se vastaisi parhaalla mahdollisella tavalla heidän tarpeitaan.

Opinnäytetyöllemme on asetettu kaksi tutkimuskysymystä: 1. Miten maahanmuuttajaisät kokevat ensikodin tukeneen heidän isyyttään? 2. Miten kulttuurien ero vaikuttaa maahanmuuttajamiesten isänä olemiseen?

5.2 Opinnäytetyön kohderyhmä

Opinnäytetyömme kohderyhmänä ovat isät, jotka ovat muuttaneet Suomeen eri Afrikan maista. Haastattelimme kolmea maahanmuuttajaisää, jotka ovat olleet Helsingin ensikodin asiakkaina vuosina 2014 – 2016. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tavoitteena on usein jonkin ilmiön ymmärtäminen, ei tilastollisten yhteyksien etsiminen (Puusniikka – Saaranen – Kauppinen 2009). Koimme, että kolme isää riittää tuomaan vastauksia opinnäytetyömme tutkimuskysymyksiin, vaikkakaan yleistystä emme tällä määrällä pysty tekemään. Opinnäytetyössämme nimesimme haastateltavat nimimerkein *Isä1*, *Isä2* ja *Isä3*. Suojaamme opinnäytetyössämme isien anonymiteetin, emmekä julkaise nimiä tai muita haastateltavien tunnistamiseen mahdollistavia tietoja. Haastateltavat isät olivat tutkimuksessa mukana omasta tahdostaan ja tietoisia tutkimuksen sisällöstä sekä tavoitteista.

Kaikki haastattelemamme isät olivat asuneet tai asuivat haastatteluhetkellä ensikodissa. Kaikki isät olivat muuttanut Suomeen Afrikan maista. Isien tilanteet ja taustat ovat hieinan erilaiset. Haastattelujen aikaan kaksi isää kertoi muuttaneensa Suomeen noin 2 – 4 vuotta sitten ja yksi isä oli saapunut Suomeen reilu 4 kuukautta sitten. Kaikkien isien vauvat olivat 2 – 12 kuukauden ikäisiä. Isät olivat itse 22 – 25-vuotiaita.

5.3 Tutkimusmenetelmät ja analyysi

Tutkimuksessamme isät ovat subjekteja, ja halusimme saada heiltä mahdollisimman avoimen ja todellisen näkemyksen. Tämän vuoksi menetelmäksemme valikoitui laadullinen tutkimus. Laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyssä tutkimuksessa tarkastellaan merkitysten maailmaa, joka on ihmisten välinen ja sosiaalinen (Vilkkä 2005: 97). Kaikkien maahanmuuttajaisien kokemukset ovat omakohtaisia, mutta ensikodin konteksti on sama. Laadullisella menetelmällä saamme opinnäytetyössämme parhaiten tutkittua maahanmuuttajaisiä kasvavana ilmiönä ensikodissa.

Opinnäytetyömme aineisto kerättiin puolistrukturoitujen teemahaastattelujen avulla. Teemahaastattelun tavoitteena on, että vastaaja voi antaa kaikista teema-alueista oman kuvauksensa (Vilkkä 2005: 102). Teemahaastattelussa haastattelu kohdennetaan tiet-

tyihin aihepiireihin. Tutkija on etukäteen perehtynyt tutkittavaan ilmiöön ja luonut haastattelurungon. Sille on myös ominaista, että haastateltavat ovat kokeneet tietynlaisen tilanteen. (Hirsjärvi – Hurme 2000: 47 – 48.) Haastateltavilla kaikilla oli yhdistävänä tekijänä isyys, maahanmuuttajuus ja ensikoti, joten teemat rakentuivat niiden ympärille. Teemahaastattelussa pyritään huomioimaan ihmisten tulkinnat ja heidän merkityksen antonsa. Ihmisten vapaalle puheelle annetaan tilaa, vaikka ennalta päätetyt teemat pyritään keskustelemaan kaikkien tutkittavien kanssa. (Puusniekka – Saarinen – Kauppinen 2009.) Teemojemme tarkoituksena oli ohjata haastateltavaa, muodostaa haastattelulle rakenne sekä muistuttaa, mihin opinnäytetyössämme keskitymme. Haastateltavat itse kuitenkin päättivät ne kokemukset, joista halusivat kertoa.

Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksi haastattelun, sillä halusimme tavata ja nähdä haastateltavat isät. Haastattelu oli hyvin joustava menetelmä ja sen etenemiseen pystyimme helposti vaikuttamaan. Isien kokemukset ensikodissa ovat subjektiivisia ja jokaisen isän kokemukset voivat olla hyvinkin erilaisia. Haastattelu on erityisesti sopiva valinta, kun halutaan tutkia aihetta, joka on vielä melko tuntematon sekä halutaan syventää saatavia tietoja ja selventää vastauksia. Haastattelu sopii tutkimusmenetelmäksi myös silloin, kun ei tiedetä, millaisia vastauksia tullaan saamaan, tai kun vastaus perustuu haastateltavan henkilön omaan kokemukseen. (Hirsjärvi – Hurme 2000: 35.) Koimme, että haastattelun avulla saimme isät tavoitettua paremmin kuin esimerkiksi kyselylomakkeilla. Haastattelulla on myös paremmat mahdollisuudet motivoida henkilöitä, säädellä aiheiden järjestystä, täsmentää kysymyksiä sekä saada kuvaavia esimerkkejä aiheesta, kuin kyselylomakkeella (Hirsjärvi – Hurme 2000: 36). Haastattelussa haastateltavalle on annettava mahdollisuus tuoda itseään koskevat asiat mahdollisimman vapaasti esille. Haastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, jolloin tiedonhankintaa voidaan suunnata ja ohjata itse tilanteessa. Haastattelu mahdollistaa myös vastausten taustalla esiintyvien motiivien esiintuomisen sekä vastausten paremman ymmärtämisen ei-kielellisten vihjeiden avulla. (Hirsjärvi – Hurme 2000: 34 – 35.) Haastattelun ansiosta koimme saavamme laajemman näkemyksen haastateltavien ilmeistä ja eleistä. Haastattelut toteutettiin englanniksi, sillä englannin kieli oli haastateltaville vahvempi kuin suomen kieli. Tiesimme ennalta, että osalle englanniksi puhuminen voi olla hankalaa, joten tässä tapauksessa eleillä olisi suuri merkitys tunteiden vastaanottamisessa haastateltavalta meille.

Helsingin ensikodin johtoryhmä myönsi opinnäytetyöllemme tutkimusluvan huhtikuussa 2016. Tutkimussuunnitelma, jolla lupaa haettiin, piti sisällään opinnäytetyömme lähtökohdat, tavoitteet, menetelmät, teorian sekä aikataulun. Tämän jälkeen saimme ensikodin työntekijältä Sanna Vuorelalta kolmen (3) maahanmuuttajaisän yhteystiedot, joihin otimme yhteyttä. Toteutimme kaikki kolme haastattelua Helsingin ensikodilla tiloissa, joissa ei ollut ylimääräisiä henkilöitä. Pidimme haastattelut eri päivinä. Haastattelut toteutimme yksilöhaastatteluina ensikodin pyynnöstä sekä luottamuksen ylläpitämiseksi. Osa haastateltavista maahanmuuttajaisistä tuntee toisensa, joten osallistujien yksityisyyden suoja oli tärkeä säilyttää. Haastattelukieleksi valikoitui englanti, sillä se oli haastateltavien kohdalla vahvempi kieli kuin Suomi. Haastattelukysymykset teimme ensin suomen kielellä, jonka jälkeen käänsimme ne englanniksi. Jo kysymyksiä kääntäessämme, pyrimme välttämään liian viranomaiskielen ja vaikeiden termien käyttöä. Teimme valmiiksi myös tarkentavia ja selventäviä kysymyksiä, ennakoiden tilanteita, joissa haastateltava ei tunne käyttämäämme termiä tai ilmausta. Näiden toimenpiteiden avulla pyrimme varmistamaan, ettei haastatteluhetkellä synny väärinymmärryksiä eikä kysymysten merkitys muutu.

Haastattelussa käytimme avoimia kysymyksiä, joten emme ennalta voineet tietää vastausten suuntia. Halusimme syvennettyjä kysymyksiä ja perusteluita mahdollisten lisäkysymysten avulla. Haastattelun pohjana toimi valmiiksi tehty haastattelurunko, jonka teemoja olivat: isän malli ja sen muotoutuminen, oma rooli isänä, kulttuurien erot, kokemukset ensikodissa, tuen merkitys perheelle sekä kehitysajatukset palvelusta. Teemat olivat muotoutuneet teorian, tutkimuskysymysten sekä ensikodin henkilökunnan kokemuksen tiedontarpeen mukaan. Ennalta suunniteltuja teemoja seurattiin haastattelun ajan, mutta kysymysten järjestys ja muoto vaihtelivat. Haastattelukysymyksemme täsmentyivät aineiston keruun edetessä. Ensimmäisen haastattelun jälkeen kysymykset hieman muuttuivat ja niitä tuli lisää, sillä englannin kieli ja termit, joita käytimme, olivat haastateltavalle isälle välillä haastavia ymmärtää. Kaikkien haastateltavien kanssa ei puhuttu samoista asioista samoissa laajuuksissa, vaan haastateltava itse päätti aiheen, johon hän kertojana paneutui enemmän. Tämä siksi, että jokaisella haastateltavalla oli oma subjektiivinen kokemus ajastaan asiakkaana ensikodissa. Vaikka ensimmäisen haastattelun jälkeen muokkasimme kysymysten rakennetta ja kieltä seuraavia haastatteluja varten, teemat säilyivät ja olivat kaikille kolmelle täysin samat. Haastattelut nauhoitettiin, joten litteroidessa haastateltavan vastaukset pystyttiin tarkistamaan tarvittaessa uudelleen ja

haastateltavan vastaukset pysyivät muuttumattomina. Litteroinnit tehtiin heti haastattelujen jälkeen. Haastattelut kirjoitettiin puhtaaksi sana sanalta. Emme valikoineet haastatteluista osioita litteroitavaksi, vaan kirjoitimme auki koko aineiston, jonka olimme nauhurille saaneet.

Litteroinnin jälkeen tapasimme ja aloitimme analyysin teon yhdessä keskustellen ja käyden läpi haastatteluja, sillä olimme tutustuneet puhtaaksi kirjoitettuihin teksteihin jo itsenäisesti. Luimme litteroidut haastattelut yhdessä useaan kertaan. On tärkeätä tuntea aineistonsa perinpohjaisesti (Eskola – Suoranta 1999). Tarkan lukemisen jälkeen poistimme litteroidusta tekstistä osiot, jotka eivät olleet tutkimuksen kannalta oleellisia. Näihin lukeutuivat muun muassa haastateltavien itse aloittamat spontaanit keskustelun aiheet, jotka eivät tuoneet vastauksia tutkimukselle asetettuihin tutkimuskysymyksiin tai jotka poikkesivat täysin opinnäytetyömme aiheesta. Tiivistimme tekstiä myös poistamalla turhia lausahduksia tai toistoja, kuten ”you know” ja ”yeah”. Näin saimme kokoon helposti luettavan ja ymmärrettävän haastatteluaineiston, jota oli sujuvaa lähteä analysoimaan.

Valitsimme analyysimenetelmäksi teemoittelun, sillä näin pystyimme hyödyntämään jo olemassa olevaa teemahaastattelun runkoa. Jos aineisto on kerätty teemahaastattelulla, on teemahaastattelunrunko aineiston koodauksen oivallinen apuväline (Eskola – Suoranta 1999). Haastatteluissa kysymysten järjestys vaihteli tilanteen ja käydyn keskustelun mukaan, mutta samat teemat pitivät jokaisen haastattelun kohdalla. Johdonmukaisuuden ja yksinkertaisuuden vuoksi päätimme analysoida vastauksia teema kerrallaan. Teemoina toimivat: oma rooli isänä, kulttuurien erot, kokemukset ensikodissa, tuen merkitys perheelle sekä kehitysehdotukset ja palaute. Tekstimassasta on ensin pyrittävä löytämään ja sen jälkeen eroteltava tutkimusongelman kannalta olennaisimmat aiheet (Eskola – Suoranta 1999). Koska olimme jo aiemmin tiivistäneet ja koonneet litteroidut tekstit muotoon, jossa tulee esille tutkimuskysymysten kannalta oleelliset asiat, aloimme analyysiä tehdessä vertailla kysymyksiä ja vastauksia sekä kiinnitimme erityisesti huomiota siihen, mitkä asiat haastateltavien vastauksissa toistuivat ja mitkä olivat toisistaan eroavia. Kävimme läpi haastateltavien vastauksia teema kerrallaan ja merkäsimme kohdat, joissa toistui samankaltaiset vastaukset. Monen teeman ja kysymyksen kohdalla haastateltavat vastasivat toisiaan täydentäen, joten näin myös muutamat eroavat vastaukset oli helppo erottaa ja muistaa. Kokosimme kaikki löytämämme samankaltaisuudet ja eroavaisuudet erilliselle paperille.

Kun olimme tyytyväisiä tutkimusaineistosta tekemiimme löydöksiin, päätimme vielä valita haastatteluaineistosta sitaatteja, jotka parhaiten kuvailisivat tutkimuksen tuloksia. Halusimme valita tunteikkaita ja voimakkaita lauseita, jotka koimme sekä itsellemme, että lukijalle merkittäviksi. Valitsimme jokaisesta teemasta tulosten kannalta mielestämme tärkeimmät sitaatit. Emme olleet asettaneet sitaateille määrää, emmekä jakaneet niitä tasaisesti kolmen haastateltavan kesken, vaan kaikilta haastateltavilta nostettiin eri määrä sitaatteja. Jouduimme sitaattien valinnassa myös huomioimaan englannin kielen tason ja eron. Tämän vuoksi valitsimme vain ymmärrettävimmät lauseet, jotta meille ja lukijalle ei synny tulkinnan mahdollisuutta. Valitsimme siis sitaatit, joiden sisältö oli selvä ja täysin ymmärrettävä. Sitaatteja valittaessa keskustelimme yhdessä haastateltavien vastauksista, ja johtopäätökset muodostuivat yhteisen pohdinnan tuloksena. Kirjoitimme sitten sekä tulokset, että johtopäätökset teoriaa peilaten. Koska meitä oli kaksi analysoijaa, saimme monipuolista analyysia sekä pystyimme arvioimaan myös toistemme tulkin-toja ja objektiivisuutta.

6 Tutkimustulokset

Tutkimustuloksissa esittelemme ensikodin asiakkaina olevien maahanmuuttajaisien haastatteluissa kertomia kokemuksia heidän isyytensä tukemisesta Helsingin ensikodissa. Tulokset kertovat myös näiden isien kokemuksista kulttuurien erojen vaikutuksesta heidän isyytensä rakentumiseen ja isänä olemiseen. Tulokset käydään läpi haastatteluille asetettujen teemojen kautta, jotka olivat: 1. isän malli ja sen muotoutuminen 2. oma rooli isänä 3. kulttuurien erot 4. kokemukset Ensikodissa 5. tuen merkitys perheelle 6. kehitysajatukset ensikodista. Teemat jäsentävät haastatteluista kerätyn tiedon ja niiden avulla nostamme esiin haastattelujen merkittävintä antia. Tämän lisäksi tutkimuksemme tuloksia esittelemme suorien lainausten avulla. Lainaukset on sisennetty, kursivoitu sekä niistä on jätetty pois sanojen toistoja ja äännähdyksiä, jotta lukeminen on helppoa.

6.1 Isän malli ja sen muotoutuminen

Haastattelun alussa kartoitimme haastateltavien isien käsitystä isyydestä ja isän roolista. Tämän teeman osalta isien kokemus oli hyvin yhtenevä ja heidän ajatuksensa siitä, mikä on hyvä isä, oli vahvasti samankaltainen. Haastatteluista nousi esille ajatus isän roolista, joka nähdään hyvin huolehtivana ja vastuullisena. Haastateltavat kokivat, että isän rooliin kuuluu opettaa ja ohjata lastaan, kertoa mikä on hyvä ja mikä paha. Isä nähtiin myös perheen päänä, joka on vastuussa perheestään sekä auttaa ja on läsnä. Isät kuvailivat hyvää isää lapsen elämään osallistuvaksi ja sääntöjen asettajaksi. Hyvä isä ajattelee lapsensa tulevaisuutta ja tekee parhaansa sen eteen. Hyvä isä rakastaa lastaan ja tietää mitä lapsi haluaa ja mitä ei. Myös vastuun jakaminen perheen kesken, oli eräs hyvän isän kriteereistä.

If you wanna be a father, you need to make sure you can do everything to that child. (Isä1)

You have to know what your child wants and what she needs, and second thing what help she wants and what help she needs, and also you can try to teach her, because baby is like a stranger, so you need to teach her what is good and what is bad, and you try to show her some beautiful things. (isä2)

If you are a good father, you need to love your baby and you take your responsibility seriously. (Isä3)

Isät tunsivat aidosti iloa ja rakkautta lapsiaan kohtaan, sekä nauttivat ja arvostivat rooliaan isänä. He olivat hyvin sitoutuneita vauvan hoitoon sekä perheen hyvinvointiin. Nämä ominaisuudet liittyvät selkeästi myös Huttusen näkemykseen *hoiva isyydestä*, johon hän yhdistää luonteenomaisia asioita kuten: sitoutuminen vanhemmuuteen, tarvittavien tietojen ja taitojen hankkiminen lapsen hoidosta, arvostus kotona tehtävää työtä kohtaan sekä aito kiinnostus lapsista. (Huttunen 2001: 179 – 180). Haastattelemamme isät olivat selkeästi ottaneet vastaan roolinsa isänä kokonaisvaltaisesti ja halusivat olla mukana lastensa elämässä täysin. Tämä tulos käy yhteen jo aiemmin esiteltyyn Huttusen määri-

telmään *uudesta isyydestä*, jonka nähdään olevan seurausta vahvistuvan isyyden mallista, jossa isät ovat yhä enemmän osallistuvampia ja hoivaavampia. (Huttunen 2001: 171)

Haastatteluissa nousi useasti esiin haastateltavien suhde omaan isäänsä ja tämän suhteen vaikutus omaan isyyteen. Kuten Oulasmaa ja Salonheimo kertovat, nähdään roolimallin hakemisen omasta isästä olevan eräs näkyvimpiä tapoja määrittää omaa isyyttä. (Oulasmaa – Salonheimo 2010: 26). Kuten myös Hepola on tutkimuksissaan todennut, erityisesti maahanmuuttajavanhemmat ottavat mallia tietoisesti omilta vanhemmiltaan. (Hepola 2005: 32.) Myös omat tutkimustuloksemme osoittivat selvän yhteyden hyvän isäsuhteen ja oman isyyden välillä. Suhdetta omaan isään kuvattiin jokaisen taholta lämpimäksi, rakastavaksi ja huolehtivaksi. Oma isä on kunnioittanut lapsiaan ja opettanut mikä elämässä on oikein ja mikä väärin. Jokaisen haastateltavan isäsuhde oli vahva, ja oma isä koetaan roolimallina. Tästä johtuen haluttiin olla kuin oma isä, rakastaa ja arvostaa lasta. Osa haastateltavista oli edelleen usein yhteydessä isäänsä, jonka neuvoja kuunnellaan yhä tarkasti.

I try to copy my father because my father respect me as a child, so i want to respect my child the same, because that is our culture. (Isä2)

My father was doing good for me when I was a kid, because my father loved me so much. I was playing football when I was a kid and sometime when i scored a goal, the way my father do it to me he showed appreciation to me that he love me, and i promised myself that I would do the same thing that my father did for me. (Isä3)

6.2 Oma rooli isänä

Haastateltavien kokemukset isäksi tulemisesta olivat myös hyvin samankaltaisia. Isäksi tuleminen tuntui hyvältä. Rakkaus lapseen on vahva, ja omasta perheestä ollaan onnellisia. Isän rooli nähdään hyvin suurena vastuuna ja siihen halutaan panostaa. Jokaiselle haastateltavalle oli tärkeää olla isän roolissa onnistunut. Isäksi tulo ei ollut aiheuttanut

kenellekään suurempia ongelmia, vaan isän rooliin asetuttiin melko helposti. Tämän nähtiin johtuvan erityisesti siitä, että vauvoista ja lapsen hoidosta oli paljon kokemusta jo nuoremmalta iältä. Tämä havainto vahvistaa myös jo mainitun Väestöliiton tutkimuksen tuloksia, joiden mukaan miehet, jotka kokevat hoivataitonsa puutteellisina, kokevat enemmän myös riittämättömyyden tunteita sekä stressiä. (Jämsä 2010: 67.) Kaikki haastattelumme isät olivat hoitaneet ja huolehtineet pienemmistä sisaruksista tai muista sukulaisistaan jo kotimaassa asuessaan. Näin ollen lapsen kantaminen, syöttäminen, nukuttaminen ja lapsen kanssa leikkiminen olivat jo tuttua. Tästä johtuen lapsen hoitaminen ei tuottanut ongelmia tai lisännyt stressiä. Isät mainitsivat kuitenkin olleensa jännittyneitä tullessaan isäksi, koska jokaiselle lapsi oli ensimmäinen ja siksi uusi asia. Jännitys kumpusi erityisesti suuresta vastuusta, joka heille oli nyt perheen myötä syntynyt. Isät totesivat kuitenkin päässeensä yli jännityksestä, koska tietävät nyt vastuunsa, tekevät parhaansa ja ovat itse aktiivisia.

I'm so happy and great. I'm really happy to get my own family, that is great for me and it's the best wish for me in my life. (Isä2)

Sometimes is very good for me to be a father, because I love my baby so much in my heart and I promised myself that I will take care of her. (Isä3)

Yes of course there will be some nervous but not too much, because you are going to take responsibility, you have your own responsibility and you are supposed to take the baby responsibility. (Isä3)

6.3 Kulttuurien erot

Haastatteluissa käytiin läpi eroja suomalaisen ja afrikkalaisen kulttuurin välillä. Erityisesti keskityttiin eroihin, joita haastateltavat kokivat olevan suomalaisen ja afrikkalaisen isän roolin välillä. Jokainen haastateltava koki, että Afrikassa miehen rooli on vahva ja isä toimii perheen päänä. Isä on vastuussa perheestä ja huolehtii niin vaimostaan kuin lapsistaan. Afrikassa isän sanaa kunnioitetaan. Haastatteluissa nousi esiin kokemus siitä, että suomessa isän mielipidettä ei oteta huomioon samalla tavalla kuin Afrikassa, vaan täällä äidin sanoilla on suurempi merkitys; isän mielipide saattaa usein jäädä äidin näkemysten varjoon. Haastateltavat isät kokivat myös, että Afrikassa perhe viettää aikaa

enemmän yhdessä kuin Suomessa. Positiivisena Suomessa nähtiin kuitenkin mahdollisuus saada apua perheelle, kun taas Afrikassa jokainen joutuu selviämään itse.

In my culture, you need to respect your wife and you need to respect your child, and you have to teach what is your culture, like what is bad and what is good. (Isä2)

As a father in Africa, you are the leader of the family, you are supposed to take care of your wife, your children. That is a father. Is your responsibility to know everyone is doing well in your family. There is a little bit different here in Finland. (Isä3)

In my own country, if some difficult problem like this....they will take my opinion, if I say something, they will take my opinion. They supposed to take my opinion not anybody opinion, because they know i'm the leader of the family. (Isä3)

Haastattelujen perusteella halusimme selvittää, onko suomalainen kulttuuri ja elämä Suomessa vaikuttanut maahanmuuttajamiesten isyyteen tai isän rooliin. Kenellekään haastateltavista ei tuntunut olevan ongelma tulla isäksi eri maassa ja eri kulttuurissa. Oma rooli maahanmuuttajana uudessa maassa koettiin toissijaiseksi, ja isän rooli nousi tärkeämmäksi. Tämä tulos poikkesi sekä omista ennakko-oletuksista että aiemmin esitellyn David Longin tutkimuksen tuloksista, joiden mukaan uuteen maahan asettuminen ja siihen liittyvät ongelmat voivat lisätä maahanmuuttajamiesten vihan, turhautumisen ja stressin tunteita (Long 2008; 35-37.) Haastattelemamme isät eivät kokeneet uuteen maahan asettumista suurena ongelmana, eikä sen nähty vaikuttavan mitenkään perheen hyvinvointiin. Tämän koettiin johtuvan siitä, että isät keskittyivät perheestään huolehtimiseen ja vastuunottoon lapsestaan kotoutumiseen liittyvien huolien sijaan. Haastatteluista nousi esiin arvokas pointti, jonka mukaan tärkeintä on, että vaimo ymmärtää miestä ja hänen kulttuuriaan, jolloin asiat ovat hyvin. Enemmänkin uudessa maassa elämisen ongelmaksi koettiin työn saanti, jotta on kykenevä elättämään perheensä. Uuden maan ja uuden kulttuurin tapojen, sääntöjen ja kielen oppiminen koettiin hankalammaksi, kuin jos asuisi kotimaassa.

The only thing what is important is my family, like my wife, because my wife knows what I want and what is my culture and she respect that, so I'm fine with that. (Isä2)

I feel safe here, my wife and my child they are from here and now I have to work and help my family. When I have work then everything is fine, so it's not hard, because even finnish fathers they work and get money. So if I get work I can work too and I help my family. (Isä2)

Finland is good, finland is good place. As a man you never know where you meet your love, or where you start your family. As a man you travel, you never know what kind of person you marry, it's not difficult. (Isä3)

Every country, if you wanna live there, it's not easy, you have to learn the language you have to know the rules of the country, so it's not easy like your own country. (Isä3)

6.4 Kokemukset ensikodissa

Haastattelujen perusteella selvisi, että maahanmuuttajaisien kokemukset ensikodissa ovat pääsääntöisesti todella hyviä. Ensikotiin tuloa jännitettiin hieman, sillä kyseessä oli uusi paikka ja palvelu, jonka toimintatapoja tai muita asukkaita ei tunnettu. Ajatus ensikodissa elämisestä ei kuitenkaan vaivannut liikaa, sillä jokainen isä tiesi tämän olevan parasta lapselleen ja perheelleen. Jokainen isä halusi tulla tekemään parhaansa ja todistamaan olevansa hyvä ja vastuullinen isä.

When I came to ensikoti, it was about the child and responsibility. So, i came here and do my best. (Isä1)

I don't know the people who live in here and i don't know what kind of habit they have, i have never be with them, so that made us little nervous. (Isä2)

Ensikotiin sopeutuminen koettiin helpoksi, sillä ihmiset olivat mukavia ja kaikki kunnioittivat toisiaan. Apua oli helppo saada, joka auttoi sopeutumisessa paljon. Haastatteluissa

isät toivat esille, että ensikotiin sopeutumista helpottaa huomattavasti, jos tietää mihin tulee ja mitä sinulta odotetaan. Tärkeää on tiedostaa, että talossa ollaan lapsen takia. Tämä tulos tukee selvästi myös ensikodin työntekijän Wanteen näkemystä siitä, että tärkeintä on kertoa maahanmuuttaja asiakkaille tietoa heidän mahdollisuuksistaan sekä käydä läpi Suomen palvelujärjestelmää. Wanne mainitsikin toiminnan ymmärtämisen olevan avainasemassa luottamuksen syntymisen suhteen. (Wanne 2016.) Kaikkien haastateltavien sopeutuminen ensikotiin ei kuitenkaan aina tuntunut sujuvan täysin ilman ongelmia. Erityisesti usean ihmisen kanssa eläminen saman katon alla tuntui välillä vaikealta, etenkin kun suurin osa talon asukkaista oli naisia. Myös isien ja perheen arjen sekä aikataulujen kontrollointi koettiin vaikeuttavan elämää. Eräässä haastattelussa nousi esiin kokemus myös siitä, että oma perhe pärjäisi jo paremmin kotona. Koettiin vaikeaksi ymmärtää, miksi ensikodissa pitää vielä asua.

Ensikoti is the place for everyone to be learned. There is many guys, who are coming here, and think that they are forced to be here. You know. But it's not like that. It's something like you gonna be here to change. (Isä1)

First I say it's difficult to leave your home and come to live in a place like this, you know, and no one wants control, like come here this time go this, nobody like that. The second thing for me is to live with more women, and I'm the only man, it's quite difficult for me...but they are doing good. (Isä3)

And why as a father like me I can't take care of my baby, maybe, I was thinking it is because I am a foreigner that's why they give that behaving to me. (Isä3)

Haastatteluissa ensikodin henkilökunta sai pelkkää positiivista palautetta. Työntekijöistä pidettiin paljon, sillä he olivat aina läsnä ja valmiita auttamaan. Haastateltavat kokivat, että ensikodin työntekijöillä oli aina aikaa heille ja heidän perheelleen. Henkilökunta koettiin ystävälliseksi ja avoimeksi. Kukaan haastateltavista ei kokenut kommunikaatiota ongelmaksi, vaan saivat hyvin apua ja tukea englanniksi. Kiitosta sai myös henkilökunnan konkreettinen apu, kuten pankki -ja lääkärikäynnit.

They got time for you, like, if you are going somewhere and you don't know the place, they can take you there and speak Finnish and trust everything. They are doing good. (Isä1)

The people who are working here, every morning you guys sitting and do meeting together so if you feel something you can say or if you need some help you can say and they can look how they can help you. Later also they can be with you in kitchen or some place, so if you want to say anything you can ask. (Isä2)

Yes they are friendly and they are very open. (Isä2)

Isät kokivat myös saaneensa apua suomalaiseen kulttuuriin sopeutumisessa (esim. suomen kieli, paperi työt, palvelujärjestelmä). Isät eivät kuitenkaan kokeneet kulttuuriin sopeutumisen olevan niin oleellinen ja tärkeä tuen muoto, vaan he halusivat keskittyä työstämään isyyttään ja lapsen hoitoa.

6.5 Tuen merkitys perheelle

Haastatteluissa käytiin paljon läpi ensikodin perhekuntoutuksen tarjoaman tuen merkitystä perheelle ja isälle itselleen. Tärkeimpiin ensikodissa opittuihin asioihin lukeutui ehdottomasti konkreettinen apu siitä, kuinka hoitaa ja huolehtia lapsesta. Aikatauluttaminen ja arjen rutiinit, kuten milloin nukuttaa, herättää, syöttää tai viedä lapsi ulos, olivat ehdottomasti arvokkaimpia oppeja jokaiselle isälle. Näiden opittujen asioiden perusteella kokemus omasta isyydestä vahvistui ja isät tuntevatkin nyt olonsa varmemmiksi isänä. Ensikodissa heräsi myös mielenkiinto oppimaan isänä lisää, ja siirtämään nämä opit ulkomaailmaan.

How to raise a child is the most important thing I learn here... like how to give my child to sleep and the time he wake up and the food time and outside time, so I learn all that here so if I go home I know all that schedule...that is most important thing for me. (Isä2)

I get many experience here but still I want more. (Isä2)

Myös ymmärrys ja kunnioitus parisuhteessa, miehen ja vaimon välillä, on parantunut. Pariskunnat kokevat nyt tuntevänsä toisensa ja tietävänsä paremmin mitä toinen haluaa. Osa haastateltavista koki oman elämäntapansa ja ajatusmallinsa muuttuneen niin, että ymmärsi, että tärkeintä on keskittyä lapseen ja olla kotona. Ensikodin nähdään myös tarjonneen ajan vain olla lapsen kanssa. Ensikodin apu koettiin merkitykselliseksi myös siksi, että se tarjoaa isille mahdollisuuden saada apua, nähdä toisiaan sekä vaihtaa ajatuksia ja oppia muilta isiltä. Haastateltavat isät olivat osallistuneet isäryhmän toimintaan, sekä tehneet perhe, että yksilötyötä ohjaajien kanssa. Positiivinen muutos näiden miesten ajatusmallien kohdalla näyttäisi noudattavan samaa linjaa kuin aiemmin esitellyn Kanadalais-Israelilaisen tutkimuksen tulokset, joissa tutkitut maahanmuuttajaisät olivat sitoutuneita sekä pyrkivät luomaan uusia ja luovia tapoja isän rooliin uudessa maassa. Myös nämä isät kokivat uuden länsimaisen kulttuurin vaikuttavan myönteisesti heidän haluunsa olla mukana lasten ja velvollisuuksien hoidossa. (Roer-Strier ym. 2005: 315, 324 – 325.) Tutkimuksemme haastattelujen perusteella jokainen isä ymmärsi, kuinka erityinen merkitys ensikodilla on ollut heidän itsensä sekä perheen kannalta. Näin ollen he olivat sopeutuneet hyvin ensikotiin, joka on osa suomalaista palvelujärjestelmää. Isät ottivat siis avun vastaan ainutlaatuisena mahdollisuutena ja hyvänä asiana perheelleen.

I learned many things from here, so it was easy for me when I get out. When I was here, it was very good to know this kind of things. When I get out it's easy for me to take care him more. (Isä1)

Ensikoti give father right to come here and be together with the mom and help together and plan together so I think that is big. (Isä2)

It was supportive. It was good for me to be here. Because in this year I have had all the time with the child. So it's nice. I can be here everyday with him. (Isä1)

6.6 Kehitysajatukset ensikodista

Haastattelun lopussa haastateltaville isille annettiin mahdollisuus kertoa vapaasti ajatuksistaan ensikodista. Isät halusivat lähettää terveisiä henkilökunnalle, että he ovat mukavia ihmisiä, jotka tulevat toimeen kaikkien kanssa ja auttavat. Esiin nousi myös arvostus

ensikodin työtä kohtaa sekä kiitollisuus ja onni siitä, että sai olla paikalla lapsensa kanssa.

I'm happy with their work, they quite nice people. They are kind people, and they, you know they take easy with everyone. (Isä2)

I would like to say that I appreciate everything and here they do really good. I was really happy to be here with my son, and learned how to take care of my kid. They have time to every one here. (Isä1)

Haastateltavien joukosta nousi pari huomiota ja kehitysehdotusta jatkoa varten. Erityisesti koettiin, että maahanmuuttajaisille on tehtävä selväksi, mikä on ensikodin palveluidea ja mitä varten työtä tehdään. Tämän koetaan helpottavan maahanmuuttajamiesten sitoutumista palveluun. Toisena toivottiin, että asiakasta, erityisesti isää, tulisi kuulla paremmin palaverissa ja verkostotapaamisissa. Esiin nousi kokemus, että isän mielipidettä ei oteta kunnolla huomioon ja se helposti sivuutetaan äidin rinnalla. Näin tärkeää olisikin, että kaikille annetaan mahdollisuus kertoa mielipiteensä ja, että nämä ajatukset tulevat todella kuulluiksi. Verkostopalaverissa ensikodin työntekijä voi omalla toiminnallaan varmistaa, etteivät asiakkaan ehdotukset jää viranomaisten toimien jalkoihin.

There is many people, who look that it's difficult for them, but they didn't know that it was the right thing to be here, because when you are in home, you're not gonna know how to do that kind of things. It's pretty hard. You have to get that time here, to make them trust you, that you can do this. (Isä1)

I think so that...to be with people is not very important, I think only thing that is important is your family and how you have to be with your family and how you have to adapt with your family. The second important is the language maybe you can speak, because if you have family here, you really need to speak the language because you have to contact. (Isä2)

I think is better that if we come to a meeting, like my wife is there and there is many people there, we need to know what each one say and after we

agree. I mean we agree and after we make the decision, not like you just come here and you say. (Isä3)

Here, before you gonna understand, you have to understand how the things are going in here. If you understand that better, you gonna understand them better too. (Isä1)

7 Johtopäätökset

7.1 Isät huolenpitäjinä

Teoriaosuudessa käsiteltiin Jouko Huttusen näkemystä, jonka mukaan isän ja äidin roolit ovat kohdanneet uuden ajan. Tämän uuden ajan mukana isät ovat ottaneet näkyvämmän roolin lasten kasvatuksessa. (Huttunen 2001.) Haastatteluissa ilmeni, että haastatellut isät kokivat olevansa vahvassa roolissa lapsen syntymän jälkeen. He eivät nähneet itseään ”sivusta katsojina”, vaan haluavat korostaa vastuutaan ja päätösvaltaansa isinä. Näin ollen haastatteluihin osallistuneet isät näyttäisivät toteuttavan Huttusen ajatusta uudesta ajasta, jossa isien rooli vanhempana on tasavertaisempi äitien kanssa. Kotimaidensa kulttuureissa näkyvää roolijakoa äidin ja isän välillä, haastateltavat isät eivät kuitenkaan näyttäisi toteuttavan samoin. Väestöliiton julkaisussa (2013) todetaan, että afrikkalaisissa kulttuureissa vastuu lapsista kuuluu usein pääosin perheen naisille. Haastatteluissa isät kuitenkin kertovat ottavansa jopa päävastuun lapsestaan. Isät korostivat halukkuuttaan näkyvämpään ja vastuullisempaan rooliin vanhempana. Isät hoitavat päivän rutiinit vauvan kanssa; esimerkiksi ruokailun ja nukuttamisen. Muutos isien lähtömaan kulttuurin asettamiin roolijakoihin vanhemmuuden suhteen näkyisi siis olevan huomattava. Syitä tälle muutokselle voidaan etsiä monesta lähteestä. Tämä uuden ajan osallistuvampi isyys voi näkyä nuorissa miehissä ympäri maailmaa tai vaikuttajana voi toimia myös länsimainen idea isyydestä ja miehisyydestä, joka on enemmän tasa-arvoinen äidin ja isän lasten hoidon suhteen kuin haastateltavien isien kotimaiden kulttuurit. Huomioitava on toki ensikodin ympäristö sekä äitien haastava tilanne, joka myös vaikuttaa itsessään roolien syntymiseen.

Kuten aiemmin todettu, ei isyyden käsitettä voi pitää yksiselitteisenä, sillä se peilaa vahvasti erilaisten ilmiöiden ja arvojen kanssa. Jouko Huttunen on jakanut isyyden perinteiseen-, juridiseen-, sosiaaliseen- ja psykologiseen isyyteen, jotka on tarkemmin määritelty tässä työssä luvussa kaksi. (Huttunen 2001: 58 – 65.) Haastattelujemme perusteella, voidaan sanoa, että maahanmuuttaja isät toteuttavat Huttusen määritelmän mukaisesti kaikkia näitä isyyden rooleja. Isät kuvailivat hyvää isää lapsen elämään osallistuvaksi ja sääntöjen asettajaksi. He näkevät, että isä ajattelee lapsensa tulevaisuutta ja tekee parhaansa sen eteen. Näin ollen tutkimuksemme isät eivät jää pelkiksi ”siittäjäisiksi” vaan he todella ymmärtävät roolinsa hoivaajana ja huolenpitäjänä. Jokainen isä toi haastatteluissa esille monia näkemyksiä omasta isänä olemisestaan, jotka vastaavat melko tarkasti myös Jari Sinkkosen kuutta hyvän isyyden indikaattoria. Näihin lukeutuvat esimerkiksi sitoutuminen, huolenpito, lapsen oppimisen edistäminen sekä ko-operatiivinen vanhemmuus. (Sinkkonen 2012: 79 – 80.) Haastateltavat isät totesivat haastattelujen aikana haluavansa edistää juuri näitä asioita isänä. Hyvän isän ominaisuuksiin kuului haastateltavien mukaan ainakin vastuullisuus, läsnäolo sekä opettaminen. Kaikilla kolmella isällä näkemys ”hyvästä isästä” on samankaltainen sekä keskenään, että Sinkkosen esittämän teorian kanssa. Isät kokevat ja tuntevat isyyden sekä sen tuoman vastuun. Tähän on varmasti hyvin voimakkaasti vaikuttanut myös haastateltavien suhde omaan isään, joka on ollut hyvin positiivinen ja vahva, ja ajanut näin myös näitä isiä läheiseen vuorovaikutukseen oman lapsensa kanssa.

7.2 Ensikoti muutoksen mahdollistajana

Helsingin ensikoti ry nimeää ensisijaiseksi tehtäväkseen lasta odottavien sekä pienten lasten vanhempien tukemisen niin vanhemmuudessa, että arjen hallinnassa siten, että lapsi saa kasvaa riittävän turvallisessa sekä ikä- ja kehitystasoaan vastaavassa hoidossa. (Toimintakertomus 2015: 5) Isät kertovat haastatteluissa ymmärtävänsä ensikodin merkityksen heille. He kaikki toteavat oleellisimmaksi avuksi ensikodissa konkreettisesti opitut vauvan hoitoa koskevat asiat. He mainitsevat, että on ollut tärkeää oppia arjen rutiinit, jotka muovautuvat lapsen nukkumisen ja syöttämisen mukaan. Ensikoti on ensisijaisesti auttanut näitä isiä vauvan hoitoa tukevissa toimissa ja ohjannut uudella tavalla arjessa lapsen kanssa. Nämä voidaan nähdä ensikodin merkityksellisimpinä tehtävinä isille ensimmäisten lasten synnyttyä. Näin ollen on selvää, että ensikoti on onnistunut tehtävässään sekä tavoitteissaan näiden miesten kohdalla. Kaikki kolme isää piti-

vät ensikodin palvelua tarpeellisena ja hyvänä. Ensikodin tarjoama kuntoutus on toteutunut näiden kolmen maahanmuuttajaisän kanssa asiakaslähtöisesti ja asiakasta kunnioittaen.

Opinnäytetyömme isät ovat varmistuneet ensikodissa olonsa aikana omasta roolistaan isänä ja kokevat isyyden elämänmuutoksena. Voinemme nähdä ensikodilla olevan vaikutusta isien omien tunteiden käsittelyyn, erityisesti kannustuksen ja positiivisen huomioidinnin avulla. Kaikki kolme isää mainitsivat haastatteluissa isäryhmän, joka on konkreettisenä ensikodin tarjoamana palveluna tukemassa tätä. Huttusen teoriaa lainaten, nämä isät ovat kehityspolulla yhä vahvistuvaan isyyteen (Huttunen 2001: 153). Haastatteluissa isät mainitsivat muutoksen näkyvän arjen ja ajankäytön valinnoissa, kuten myös Huttunenkin toteaa. Isä1 mainitsee, että ei voi enää samalla tavalla mennä kavereiden kanssa ulos, vaan on jätävä kotiin vauvan kanssa. Hän kokee olevansa isä nyt täysipäiväisesti. Ensikoti on kyennyt tarjoamaan ympäristön, jossa isät ovat aloittaneet perhe-elämän ja ymmärtäneet vauvan tuoneen elämään muutoksen. Myös yleisesti isätyön näkökulmasta Helsingin Vallilan yksikössä on onnistuttu noudattamaan Ensi- ja Turvakoti liiton työstämiä toimivia käytäntöjä liittyen isätyöhön. Näissä käytännöissä todetaan isän osallistamisen hyödyttävän niin isää, parisuhdetta ja koko perhettä. Tutkimuksemme tulosten perusteella haastateltavat isät ovat kokeneet itsessään positiivisen muutoksen, näkevät ymmärryksen lisääntyneen parisuhteissaan sekä huomanneet perheen hyvinvoinnin ja oman sitoutuneisuutensa vahvistuneen.

7.3 Maahanmuuttajuus positiivisena tekijänä vanhemmuudessa

David Longin mukaan maahanmuuttajamiesten isyyden toteutuminen on haastavaa, sillä uuteen maahan sopeutuminen voi olla raskasta. Tekemistämme haastatteluista selvisi, että nämä maahanmuuttajaisät eivät koe asiaa, kuten Long sen esittää. Long on tutkimuksissaan havainnut, että maahanmuuttaja ja pakolaismiehet kohtaavat usein ongelmia uuteen maahan asettumisen suhteen, joka taas voi lisätä vihan, turhautumisen ja stressin tunteita. Nämä tunteet voivat siten edelleen vaikuttaa ongelmiin perheen sisällä sekä vaikeuttaa isän kykyyn toimia auktoriteettina. (Long 2008: 35 – 37.) Haastattelemamme isät kokivat, että maahanmuuttajuus ei ole tuonut ongelmia isyyteen ja isänä olemiseen. He eivät olleet kokeneet turhautumista tai stressiä liittyen uuteen maahan sopeutumiseen. Haastateltavista isistä huokuva mutkattomuus ja onnistunut sopeutumi-

nen uuteen maahan ja isyyteen voi toki olla osaltaan ensikodin avun ja tuen synnyttämää. On mahdoton sanoa, miten asiat olisivat ilman ensikodin kontekstia. Edesauttavana tekijänä on myös varmasti isien positiivinen ja motivoitunut asenne muutokseen ja tulevaisuuteen.

Isät myös totesivat, että he ovat saaneet tarpeeksi tukea ja neuvoja ensikodin henkilökunnalta mahdollisiin byrokraattisiin tai kielellisiin haasteisiin, jonka voidaan edelleen nähdä vaikuttavan isien hyvään sopeutumiseen. Isät eivät kokeneet ylipäättään tarvitsevana tukea niinkään uuteen maahan sopeutumisessa, vaan enemmän lapsen hoitoon ja arkeen liittyvissä asioissa. He kokivat sopeutuneensa pääosin hyvin, mikä voi johtua myös ajasta, jonka he ovat Suomessa ehtineet viettää. Haastatteluissa ilmenneiden isien kokemusten perusteella voidaan maahanmuuttajuudella nähdä olevan positiivinen merkitys isyyteen. Maahanmuuttajaisät ovat sitoutuneita, motivoituneita sekä valmiita oppimaan lisää. Samankaltainen tulos saatiin myös jo esitellyssä Kanadalais-Israeliläisessä tutkimuksessa, jossa osallistuneet isät pyrkivät löytämään uusia luovia tapoja toimia isänä. (Roer-Strier ym. 2005: 315, 324 – 325). Näin ollen maahanmuuttajuuden voidaan nähdä tuovan paljon uusia näkökulmia ja vahvuuksia isyyteen. Kuten aiemmin totesimme, suurin osa maahanmuuttoa koskevista tutkimuksista keskittyy maahanmuuton negatiivisiin vaikutuksiin perheissä ja vanhemmuudessa. Haastattelemiemme maahanmuuttajaisien yhtenevä näkemys kertoo, että maahanmuuttajuuteen osana vanhemmuutta tulisi suhtautua myönteisesti ja voimavaralähtöisesti. Isien hyvä kokemus kertoo, että ensikoti on tässä onnistunut.

8 Pohdinta

Opinnäytetyömme on prosessina ollut pitkä, monipuolinen ja mielenkiintoinen prosessi. Idea työhön tuli vuoden 2015 joulukuussa, ja tästä eteenpäin opinnäytetyötämme on työstetty sekä yhteistyökumppanin, että koulumme ohjaajien kanssa. Aiheet ovat vaihtuneet useaan kertaan, mikä on asettanut haasteita prosessin etenemiselle. Isyys ja sen tarkastelu on kiehtonut meitä jo pitkään, ja tämän kiinnostuksen yhdistäminen ensikodin ympäristöön sai vihdoin varmuuden alkukeväältä 2016. Isyyden tarkastelu kohdistui erityisesti maahanmuuttajaisiin, sillä ensikodissa on huomioitu maahanmuuttajaisien, erityisesti afrikkalaisten, lisääntyminen palvelun käyttäjinä ja heidän kokemuksistaan haluttiin saada lisää tietoa. Kiinnostus afrikkalaiseen kulttuuriin ja erilaiseen vanhemmuuden

kokemukseen heräsi meillä molemmilla jo vuonna 2015, jolloin olimme työharjoittelussa Zimbabwea ja tutustuimme paikallisiin lapsiin ja heidän perheisiinsä. Tästä tiedon tarpeen ja oman kiinnostuksen yhtälöstä syntyi oiva aihe opinnäytetyöllemme.

Pakolaisuus ja maahanmuutto ovat ilmiöinä ja aiheina erittäin ajankohtaisia. Koko EU:ta koetteleva pakolaiskriisi on pakottanut myös Suomen sopeutumaan räjähdysmäisesti kasvavaan pakolaisten määrään. Tämä tarkoittaa sekä erilaisten lakien, määräysten, prosessien ja palveluiden, että asenteiden pohtimista ja päivittämistä. Maahanmuuttoviraston vuoden 2015 vuosiraportin mukaan Suomeen saapui vuonna 2015 jopa 32 476 turvapaikanhakijaa. Tämä on 890 % enemmän kuin vuonna 2014. (Maahanmuuttoviraston vuosikertomus 2015.) Erityisesti suomalaisia on puhututtanut nuorten miesten määrä turvapaikanhakijoina. Pakolaisneuvonnan nettisivuilla kerrotaan vuonna 2014 saapuneista turvapaikanhakijoista olleen miehiä yli 70 %. (Pakolaisneuvonta Ry n.d.) Vaikkei turvapaikkaa myönnetäkään jokaiselle hakijalle, on selvää, että eri maista ja kulttuureista saapuvien pakolaisten sekä maahanmuuttajien määrä tulee näkymään huomattavasti enemmän niin katukuvassa kuin palveluiden käyttäjinä. Tästä syystä työskentely maahanmuuttajien ja pakolaisten kanssa tulee luultavasti lisääntymään kaikilla sosiaalialan palvelukentillä. Palveluiden on kyettävä mukautumaan tilanteeseen, jotta tätä kasvavaa asiakaskuntaa kyetään palvelemaan ja auttamaan mahdollisimman monipuolisesti.

Sekä maahanmuuttajina että pakolaisina Suomeen saapuneet miehet pyrkivät oletetusti sopeutumaan yhteiskuntaamme mahdollisimman hyvin. Tähän kuuluu varmasti monilla myös ajatus parisuhteesta ja perheestä. Näin ollen uuteen kotimaahan sopeutumiseen liittyy myös perheen perustaminen ja isäksi tulo. Kun viimein saimme varmuuden opinnäytetyömme aiheelle, lähdimme innokkaasti ja kiinnostuneina laajentamaan tietoaamme aiheesta. Samalla myös pohdimme aiheen herättämiä tunteita ja ajatuksia itsessämme. Prosessin aikana huomasimme ennakko-oletuksemme olevan, että maahanmuuttaja miesten isyys ja kokemukset isyydestä olisivat varmasti stressaavampia, vaikeimpia ja erilaisia kuin kantaväestön isien. Tämä oletamus mielessämme rakensimme myös haastattelun runkoa, sillä toivoimme saavamme mahdollisimman paljon kriittistä pohdintaa sekä ”vaikeuksien kautta voittoon” – tyyppisiä tarinoita. Kvalitatiivisessa analyysissä tutkijan apuna eivät ole muuta kuin omat tai tutkijakollegan ennakko-oletukset, arkielämän peukalosäännöt ja enemmän tai vähemmän vahva teoreettinen oppineisuus (Escola-Suoranta 1999). Haastattelujen aikana pyrimme kartoittamaan erityisesti mahdolli-

sia vaikeuksia, joita isyys uudessa maassa on miehille luonut. Jo ensimmäisen haastattelun jälkeen huomasimme ennakko-oletuksiemme olleen subjektiivisia. Jokainen haastattelemamme isä suhtautui isyyteen ja uudenlaiseen elämään positiivisesti sekä toiveikkaasti. Kaikki isät olivat iloisia, onnellisia ja täynnä rakkautta uutta lastaan ja perhettänsä kohtaan. Maahanmuuttajuus ja uusi erilainen kulttuuri ei näyttänyt olevan ongelma kenellekään miehistä, ainakaan isän roolin suhteen. Tietysti työn saaminen ja perheen elättäminen koettiin haasteena, mutta tämä ei näyttänyt aiheuttavan suurempaa huolta tai stressiä isien elämässä. Olimme siis itse vain olettaneet, että isyys uudessa kulttuurissa on aina jollain tavalla haaste tai ongelma. Tämä oletamus on onneksi saanut nyt uuden käänteen, ja näemme kulttuurien kohtaamisen positiivisena haasteena, joka synnyttää paljon uutta ja hyvää.

Haastattelujen teon aikana pohdimme hyvin paljon myös afrikkalaisen kulttuurin vaikutusta haastattelujen sisältöön. Omien kokemustemme mukaan olemme tottuneet, erityisesti afrikkalaisten miesten kohdalla, taipumukseen antaa itsestään vain vahva, positiivinen ja "selviytyjän" kuva. Miehen rooli afrikkalaisessa kulttuurissa on yleensä hyvin vahva ja miesten nähdään olevan johtajia ja pärjäävän yksin. Tämä mielessämme, pohdimme myös, josko haastateltavat miehet vain pyrkivät antamaan kuvaa onnistumisesta ja pärjäämisestä. Välillä tuntui, etteivät miehet kokeneet ongelmia minkään suhteen ja kaikki oli aina vain hyvin. On mahdollista, että omat pelon ja jännityksen tunteet pidettiin omana tietona, erityisesti kuin haastattelijoina toimi kaksi naista. Toisaalta jokaisella miehellä oli erittäin hyvä perhetausta ja suhde omaan isään. Tämä on myös varmasti vaikuttanut positiivisesti miesten omaan isyyteen. Erityisen innostavaa oli huomata, kuinka iloisia ja kiitollisia haastateltavat olivat, kun heidän kokemuksiaan ja mielipiteitään kuultiin. Näin ollen on mahdollista olettaa, että haastattelu oli voimaannuttava kokemus myös haastateltaville. He saivat tuoda esille ajatuksiaan, niin hyvässä kuin pahassa, sekä ideoita ja ehdotuksiaan. Oman kulttuurin esiin tuominen ja sen pohtiminen, tuntui lisäävän miesten ylpeyttä afrikkalaisuudestaan.

Kuten jo johtopäätöksissä totesimme, näyttäisi haastateltavien miesten rooli isänä olevan hyvin erilainen verrattuna yleiseen afrikkalaisen kulttuurin käsitykseen isyydestä. Perinteisesti afrikkalaisissa yhteisöissä ja perheissä äideillä on vahva rooli lasten kasvatuksessa ja hoidossa. Haastattelemamme isät näyttäisivätkin siis toimivan vastaan omia kulttuurisia perinteitään, toimimalla jopa päävastuussa lapsen hoidossa. Kuten mainittu,

tämä voi hyvin johtua uuden ajan isyydestä, joka näkyy läpi kulttuurien. Toisaalta pohdimme, josko länsimaisen kulttuurin käsitys isyydestä, on vaikuttanut tutkimuksemme isiin. Länsimaisessa isyykäsitelyssä molemmat vanhemmat ovat tasaveroisia lasten hoivaajina ja huolenpitäjinä, jolloin lasten hoidon ei enää oleteta kuuluvan vain äidille. Suomessa myös isällä on mahdollisuus osallistua vauvan hoitoon esimerkiksi isyyssvapaan ja isyyssrahan turvin. Näin ollen haastattelumme nuoret afrikkalaistaustaiset isät voivat olla jo hieman suomalaistuneet, ja sisäistäneet ajatuksen perheen arkeen ja lasten hoitoon osallistuvasta isästä. Tasa-arvoista ja yhtenäistä vanhemmuutta ajaa takaa myös ensikoti. Toki tutkimuksemme osallistuneet isät olivat koko lapsuutensa olleet osana perhettä, jossa oma isä oli ollut hyvin läheinen ja osallistuva. Oman isän malli onkin luultavasti toiminut suurimpana innoittajana omalle isyydelle. Silti erittäin mielenkiintoista olisi nähdä, mihin haastatteliemme miesten isyys olisi kehittynyt, jos he olisivat perustaneet perheensä kotimaahansa.

Eräs huomioitavimmista osa-alueista tässä tutkimuksessa oli englannin kielen käyttö haastatteluissa. Englannin kieli valikoitui haastattelukieleksi, sillä se oli haastateltavien kannalta vahvempi kieli kuin suomi. Tästä huolimatta englanti ei ollut kummankaan osapuolen (haastattelijat ja haastateltavat) äidinkieli, joka asetti haasteita haastattelun toteutumiselle. Haastattelun teemarunkoa rakentaessa halusimme parhaamme mukaan varmistaa, ettei englannin kielen väärinkäyttö, tuo virheitä tai vääriä tulkintoja aineistoon. Pyrimme käyttämään haastatteluissa puhekieltä ja välttämään erityisesti vaikeita viranomaistermejä. Varmistimme etukäteen, että kykenemme selventämään eräitä termejä, josko ne aiheuttaisivat hankaluuksia haastateltaville. Ensimmäisen haastattelun jälkeen huomasimmekin, että jotkut käyttämämme kysymykset ja termit olivat liian vaikeita haastateltavien ymmärtää, ja näin vastaukset eivät kohdanneet kysymyksen kanssa. Aikaa kuluikin siis paljon kysymysten uudelleen muotoiluun ja selventämiseen. Myös haastateltavien oma, erilainen, englannin aksentti asetti haasteita haastattelulle. Erityisesti aineiston litteroinnin vaiheessa, kävimme nauhat useaan kertaan läpi ja valitettavasti jouduimme luopumaan osista haastattelua, huonon kuuluvuuden sekä ymmärrettävyyden vuoksi. Kaksi viimeistä haastattelua sujuivat kuitenkin paremmin, sillä reagoimme nopeasti ensimmäisessä haastattelussa ilmenneisiin ongelmiin ja muotoilimme kysymyksiä uusiksi. Näin haastattelut olivat sujuvampia eikä selittämiseen ja tarkentamiseen kulunut yhtä lailla aikaa.

Opinnäytetyöprosessin aikana ilmenneiden haasteiden ja pohdintojen ansiosta koemme oman oppimisemme ja ymmärryksemme kasvaneen. Opinnäytetyön tekeminen tuotti meille paljon tietoa itse tutkimustyöstä ja siihen liittyvästä taustatyöstä. Opinnäytetyön pitkä prosessi antoi meille aikaa todella miettiä ja tarkastella tutkimuksen onnistumista sekä tulosten tarkoitusta ja vaikutusta. Parityöskentelyn ansiosta kykenimme saamaan työhön ulottuvuuksia ja näkökulmia, joita yksin työskenneltäessä, ei välttämättä olisi saatu aikaan. Työpari on toiminut tukena ja apuna. Oma mielenkiintomme työmme aiheeseen toimi innoittajana sekä motivaatioina työn toteutumiselle. Perheen ja vanhemmuuden syvempi tarkastelu toi paljon uutta ja monipuolista tietoa, jota voimme hyödyntää varmasti monessa sosiaalialan työssä. Erityisesti isyyden ilmiöihin sekä isän rooliin paneutuminen näyttäisi olleen oikein ajoitettua, sillä isyys on taas laajasti esillä mediassa erityisesti vanhempainvapaiden osalta. Myös maahanmuutajuuteen ja erilaisiin kulttuuritaustoihin syventyminen toi meille itsellemme paljon lisää arvokasta tietoa, johon pääsemme varmasti palaamaan tulevissa töissä sosiaalialan ympäristössä.

Lähteet

Anis, Merja 2008. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D47/2008. Väestöliitto. Verkkodokumentti. < <http://doria32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/35938/diss2008Anis.pdf?sequence=1>>. Luettu 30.05.2016.

Ensi- ja turvakotien liitto tänään n.d. Ensi- ja turvakotien liitto. Verkkodokumentti. < https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/ensi_ja_turvakotien_liitto_esite>. Luettu 17.10.2016.

Eerola, Petteri – Mykkänen, Johanna 2014. Isyyskokemusten jäljillä. Teoksessa Eerola, Petteri – Mykkänen, Johanna (toim.): Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus Oy. 7 – 18.

Haapasaari, Osku – Korhonen, Elina 2013. Mikä perhe? Perhe eri kulttuureissa. Väestötietosarjan osa 26. Väestöliitto. Verkkodokumentti. < http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/0f43ede0368d64740407ed42b8c7581b/1477903013/application/pdf/3098673/MIK%C3%84PERHE_nettikirja.pdf>. Luettu 30.05.2016.

Hellstén, Sari – Salonen, Santtu 2011. Havaintoja isien kohtaamisesta sosiaali- ja terveyspalveluissa. Ensi- ja turvakotien liitto ry. Verkkodokumentti. <http://www.e-julkaisu.fi/ensi_ja_turvakotien_liitto/tyopaperit/havaintoja_isien_kohtaamisesta_sosiaali_ja_terveyspalveluissa/pdf/Hellsten_Salonen.pdf>. Luettu 1.12.2015.

Heinänen, Aira 2002. Ensikodin kasvutarina 1942-2002. Helsingin ensikoti 60 vuotta. Helsingin ensikoti ry.

Hirsjärvi, Sirpa – Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino

Huttunen, Jouko 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Juva: WS Bookwell Oy.

Intoa isätyöhön n.d. Ensi- ja turvakotien liitto. Verkkodokumentti. <http://www.e-julkaisu.fi/ensi_ja_turvakotien_liitto/Anna_isalle_reilu_mahdollisuus/>. Luettu 16.10.2016

Isyys kuulluksi, näkyväksi ja osallistuvaksi 2012. Isyyden Tueksi -hanke 2008-2014 Vä-liraportti. Miessakit Ry. Verkkodokumentti. <http://www.miessakit.fi/easydata/customers/miessakit/files/Liitetiedostot/isyyden_tueksi_valiraportti.pdf>. Luettu 16.10.2016

Jämsä, Juha 2010. Tarpeeton ja avuton isä. Teoksessa Jämsä, Juha – Kalliomaa, Susa (toim.): Isyyden kielletyt tunteet. Helsinki: Väestöliitto.

Kotouttamislain verkkokäsikirja n.d. Työ- ja elinkeinoministeriön palvelu. Verkkodoku-mentti. < http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotouttamis-tyon_taustaa/maahanmuutto_kasvaa_ja_monipuolistuu>. Luettu 30.05.2016.

Kekäle, Jari – Eerola, Petteri 2014. Isyyden tarinamarkkinoilla. Teoksessa Eerola, Petteri - Mykkänen, Johanna (toim.): Isän kokemus. Tampere: Gaudeamus. 19 – 31.

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386. Verkkodokumentti. < <http://www.fin-lex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386>>. Luettu 30.05.2016.

Lastenkasvatuksesta ja vanhemmuudesta. Kasvatusvihkonen venäjänkielisille vanhem- mille. Väestöliitto. Verkkodokumentti. <[http://www.vaesto- liitto.fi/@Bin/1716857/VEN%C3%84J%C3%84+suomeksi.pdf](http://www.vaesto-liitto.fi/@Bin/1716857/VEN%C3%84J%C3%84+suomeksi.pdf)>. Luettu 11.5.2016.

Long, David 2008. All dads matter. Towards an Inclusive Vision for Father Involvement Initiatives in Canada. The King's University College. Verkkodokumentti. <<http://www.fira.ca/cms/documents/176/April7.Long.PDF>>. Luettu 11.4.2016.

Maahanmuutto 2015. Terveiden ja Hyvinvoinnin Laitos. Verkkodokumentti. < <https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/vaestoryhmat/maahan- muuttajat>>. Luettu 30.05.2016.

Maahanmuutoviraston vuosi 2015. Maahanmuutovirasto. Verkkodokumentti. http://www.migri.fi/download/67263_vuosikertomus2015_fin.pdf?e1b63f2022bdd388. Luettu 30.09.2016.

Miehenä ja isänä n.d. Ensi- ja turvakotien liitto. Verkkodokumentti. <<https://ensijaturva- kotienliitto-fi.directo.fi/tyomuodot/miehena-ja-isana/>>. Luettu 27.11.2015.

Miessakit ry n.d. Verkkodokumentti. <http://www.miessakit.fi/fi/miessakit_ry>. Luettu 16.10.2016

Mykkänen, Johanna – Eerola, Petteri 2014. Sitoutuminen ja vastuu isyyden. Teoksessa Eerola, Petteri – Mykkänen, Johanna (toim.): Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus Oy. 49 – 64.

Oulasmaa, Minna — Salonheimo, Anja 2010. Stereotyyppiset isäkuvat. Teoksessa Jämsä, Juha — Kalliomaa, Susa (toim.): Isyyden kielletyt tunteet. Helsinki: Väestöliitto.

Pakolaisneuvonta ry n.d. 10 väitettä ja faktaa turvapaikanhakijoista ja pakolaisista. Verkkodokumentti. <<http://www.pakolaisneuvonta.fi/?lid=90>>. Luettu 30.09.2016.

Puusniekka, Anna – Saaranen-Kauppinen, Anita 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 2009. Tampere. Verkkodokumentti. <http://www.fsd.uta.fi/fi/julkaisut/motv_pdf/KvaliMOTV.pdf>. Luettu 29.5.2016.

Roer-Strier, Dorit – Strier, Roni – Este, David – Shimoni, Rena – Clark Dawne 2005. Fatherhood and immigration: challenging the deficit theory. Child and family social work 10 (4). 315-329. Verkkodokumentti. <<http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.metropolia.fi/ehost/detail/detail?vid=4&sid=581683b9-7dfb-4a0a-b3c9-3488b4eb1897%40sessi-onmgr104&hid=118&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGI2ZQ%3d%3d#db=afh&AN=18515188>>. Luettu 2.5.2016.

Sinkkonen, Jari 2012. Isäksi ensi kertaa. Helsinki: WSOY.

Sutinen, Teija 2016. Vanhempain vapaita odottaa iso remontti. Helsingin Sanomat 13.10. A 6.

Säävälä, Minna 2011. Perheet muuttoliikkeessä. Väestöliitto. Väestötutkimuslaitos katsauksia E41/2011. Helsinki: Hakapaino Oy.

Toimintakertomus 2015. Helsingin ensikoti ry. Verkkodokumentti. <<http://www.helsinginensikoti.fi/images/esitteet/Toimintakertomus-2015-web.pdf>>. Luettu 17.10.2016.

Toimintasuunnitelma 2016. Helsingin ensikoti ry.

Tolonen, Virpi. Vanhemmuuden roolikartta maahanmuuttajille. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyovalineet/vanhemmuuden-roolikartta-maahanmuuttajille>>. Luettu 11.5.2016.

Vanhemmuuden roolikartta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti. <<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyovalineet/vanhemmuuden-roolikartta>>. Luettu 11.5.2016.

Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vuori, Jaana 2004. Isyyden mallit ja isien valinnat. Teoksessa Aalto, Ilana – Kolehmainen, Jani (toim.): Isä kirja. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy. 29 – 63.

Vuosikertomus 2015. Ensi- ja turvakotien liitto. Verkkodokumentti. <https://issuu.com/ensi-jaturvakotienliitto/docs/ensijaturvakotienliitto_vuosikertom>. Luettu 17.10.2016.

Liite 1: Haastattelun runko

1. Taustatiedot**2. Isän malli ja sen muotoutuminen**

- What is the role of a father in a family?
- What kind of a father is a good father?
  - How would you describe a good father?
- Tell us about your relationship with your own father?
- Have you learned something about being a father from him?

3. Oma rooli isänä

- How did you feel when you heard that you are becoming a father?
- Now that the baby is born, how does it feel to be a father?
  - What kind of a father are you or wish to be?
- What are the challenges you face when raising your child?
- What is the best thing about being a father?

4. Kulttuurien erot?

- Tell us about the role of a father in your culture
- What kind of differences do you see between you and the Finnish fathers?
- How does it feel to raise a child in a new country/culture?
- How has life in Finland affected to you as a father?
  - Do you think you would be the same father, if you raised your child in Africa?
- What are the challenges/difficulties you've had to face as a father in a new country/culture?

5. Kokemukset Ensikodissa

- Did you have some expectations for Ensikoti before you came?
  - Did the experience come up to the expectations?
  - What kind of an experience has it been for you?
- How did you first adjust to Ensikoti?
  - How did it feel to go there?
- What has been the most difficult for you when living in Ensikoti?
- How do you feel about the people working in Ensikoti?

6. Tuen merkitys perheelle

- What kind of things have you learned in ensikoti?
  - What has been the most important to you?
- How has Ensikoti supported you in your role as a father?
- What are the things you most need help with as a new father?
- What changes do you see in yourself as a father, now that you've been to ensikoti?

7. Kehitysjatukset Ensikodista

- Do you feel that Ensikoti offers enough help for fathers?
- What could Ensikoti do more?
- In your opinion, how could Ensikoti support and help immigrant fathers the best way possible?
- Any thoughts about Ensikoti?
  - What is the best thing in Ensikoti?